

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΤΗΣ

Πανελλήνιος Σύλλογος
Θεματικού Φιλοτελισμού & Νεότητας

Τριμηνιαίο φιλοτελικό & πολιτιστικό περιοδικό

Έτος 17^ο, Αρ. 65. Ιανουάριος - Μάρτιος 2016

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΤΗΣ

Τριμηνιαία Περιοδική Έκδοση, Έτος 16^ο, Τεύχος 65^ο, Ιανουάριος-Μάρτιος 2016
Ιδιοκτήτης: ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΜΟΥ

Εκδότης-Διευθυντής: Π.Λεούσης.

Συντακτική Επιτροπή: Π.Λεούσης, Π.Καγκελάρης, Δ. Βαρελάς

Αγίου Δημητρίου 12, 14452 Μεταμόρφωση. Τηλ. 210 2825134, e-mail: p_leoussis@hotmail.com

www.thematic-philatelist.gr

Υπεύθυνος τυπογραφείου: "NO+ADO", Κυριάκος Αλεξίου & Σια ΕΕ
Διανέμεται δωρεάν στα μέλη. Ετήσια Συνδρομή € 15. Εγγραφή € 5.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

CONTENTS

Γράμμα του προέδρου	1	Editorial	1
Η γέννηση και η εξέλιξη του Μιούζικαλ.....	2	Birth and evolution of the musical	2
Ο γκιόνης, το νυχτοπούλι με την "πένθιμη" φωνή!	11	Eurasian scops owl	11
Ο "Αλβανικός Γολγοθάς" των Σέρβων	12	Serbia's retreat - the "Albanian Golgotha"	12
Μολυβένια στρατιωτάκια	14	Tin soldiers	14
Ανοιχτή Επιστολή:		Open letter:	
<i>Φάκελοι Πρώτης Ημέρας Κυκλοφορίας</i>	16	<i>First Day Covers</i>	16
Ταχυδρομικές καινοτομίες: "Ξύλινα γραμματόσημα"	19	Postal innovations: "Wooden stamps"	19
Η Γιορτή της βασιλόπιτας του 2016	20	Our New Year 2016 feast	20
Το προφυλακτικό και η ιστορία του	22	The condom and its history	22
Τρία βραβευμένα γραμματόσημα	25	Three awarded stamps	25
Πάαβο Νούρμι, ο δρομέας θρύλος	26	Paavo Nurmi, the legendary runner	26
Αναδρομή στις Ελληνικές Φιλοτελικές Εκθέσεις	28	History of the Hellenic philatelic exhibitions	28
Σιδηρόδρομοι της Νότιας Αφρικής	31	Railways of South Africa	26
Τα κράνη και η ιστορία τους	32	Helmets and their story	32
Το μυρμήγκι ταύρος	35	The bull ant	35
Πορφύρα, το χρώμα των αυτοκρατόρων	36	John Augustus Roebling, a great bridge engineer .	30
Δικά μας και δικά σας νέα	38	Philatelic news	38
Αχ! Αυτό το πλάνο.....	39	Thematic plans	39
Γιώργος Σπάρης (1946-2016)	40	George Sparis (1946-2016)	40
"Στο Γιώργο"	41	A poem "to George"	41
Το πρωτομαγιάτικο στεφάνι	41	The 1st May wreath	41
Νέες εκδόσεις Ελλάδας - Κύπρου	42	New issues of Greece and Cyprus	42
Ιταλικά σχόλια για το "Θεματικό Εγχειρίδιο..."	43	Italian comments for the <i>Thematic Handbook</i>	43
Τα τζάνερα της Λωραίνης	44	The greengages of Lorraine	44

Εικόνα εξωφύλλου: Γραμματόσημα από το άρθρο "Η γέννηση και η εξέλιξη του Μιούζικαλ".

THE THEMATIC PHILATELIST

Quarterly Journal. Year 16th. No 65, January-Mars 2016

Owner: THE PANHELLENIC SOCIETY OF THEMATIC PHILATELY

Editor-Director: Pantelis Leoussis

Editorial Committee: P. Leoussis, P. Cangelaris, D. Varelas

Address: 12, Agiou Dimitriou Str., GR-14452 Metamorphosi, Athens

Tel. +31- 210-2825134; e-mail: p_leoussis@hotmail.com

www.thematic-philatelist.gr

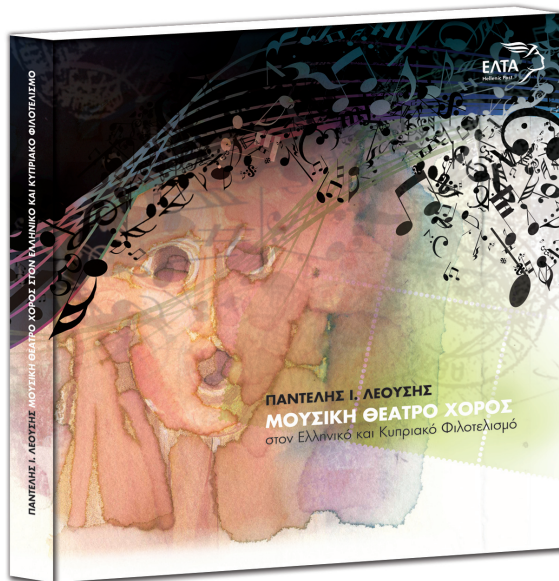
The journal is distributed gratis to the members

Annual subscription € 15. New members' subscription € 5

Διοικητικό Συμβούλιο 2013-2014
Πανελληνίου Συλλόγου Θεματικού Φιλοτελισμού

Παντελής Λεούσης Πρόεδρος,
Παναγιώτης Καγκελάρης Αντιπρόεδρος,
Σπύρος Παπαγιάννης Γεν. Γραμματέας,
Βασίλης Πετρόχειλος Ταμίας,
Αλέκος Ιατρίδης Έφορος,
Θανάσης Απέργης (Θεσσαλονίκη) μέλος,
Αριστομένης Καλυβιώτης (Καρδίτσα) μέλος.

Εξελεγκτική επιτροπή:
Βασίλης Αποστολόπουλος
Παναγιώτης Θεοδωρόπουλος
Ευάγγελος Ολύμπιος

Έκδοση Μαΐου 2015, Ελληνικών Ταχυδρομείων:

Παντελής Ι. Λεούσης

ΜΟΥΣΙΚΗ, ΘΕΑΤΡΟ, ΧΟΡΟΣ στον Ελληνικό και Κυπριακό Φιλοτελισμό

Ο Θεματικός φιλοτελιστής έχει τιμηθεί με τα εξής μετάλλια:
EUROCUPRUM 2001 (Πολωνία) Χάλκινο, ΕΦΙΛΑ 2002 (Ελλάδα) Μεγάλο Αργυρό
TEMEX 2003 (Αργεντινή) Μεγάλο Αργυρό, BRNO 2005 (Τσεχία) Επάργυρο
JERUSALEM 2006 Αργυρό, BALKANFILA 2007 Μεγάλο Αργυρό, CHINA 2009 Αργυρό,
ANTVERPIA 2010 Αργυρό, BALKANFILA 2012, ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ 2013 Μεγάλο Αργυρό
ΚΥΠΡΟΣ -ΕΛΛΑΔΑ 2014 Μεγάλο Αργυρό

Επισκεφτείτε την ιστοσελίδα μας:
www.thematic-philatelist.gr

Προς τους φίλους αναγνώστες...

Αγαπητοί φίλοι,

Η νέα χρονιά ξεκίνησε αφήνοντας πικρόγλυκες γεύσεις. Με αρκετά ευχάριστα στοιχεία, αλλά και με δυσάρεστα, ακόμα και θλιβερά γεγονότα.

Κατ' αρχήν, η επιτυχία του "Εγχειριδίου του Θεματικού Φιλοτελισμού" και η θερμή υποδοχή του από τους θεματικούς φίλους υπήρξε εντυπωσιακή. Όχι μόνο διατέθηκε ήδη μεγάλος αριθμός αντιτύπων, αλλά συνέβαλε και στο να εμπλουτιστεί περισσότερο η θεματική μας οικογένεια. Όλα τα μη μέλη που το προμηθεύτηκαν ζήτησαν να εγγραφούν.

Είχαμε κατόπιν την ετήσια γιορτή μας στην αίθουσα τελετών της Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών, σε συνεργασία με τους «Φιλοτελιστές των Αθηνών». Όπως πάντα επιτυχημένη, με την αίθουσα κατάμεστη από μέλη, φιλοτελιστές και φίλους, όλα έγιναν σε ευχάριστη, εορταστική ατμόσφαιρα.

Ο απόηχος της εξαιρετικής ΝΟΤΟΣ 2015, εκτός από τα αισθήματα χαράς και ικανοποίησης που άφησε ως φιλοτελικό επίτευγμα της χώρας μας, μας χαροποίησε και για τις συμμετοχές και βραβεύσεις των Ελλήνων θεματικών. Μακάρι να υπήρχαν περισσότερες ευκαιρίες τέτοιου επιπέδου για τους εκθέτες μας.

Ωστόσο, αυτός ο "γλυκός απόηχος" της ΝΟΤΟΣ, ήρθε μια στιγμή που καλύφτηκε από το "πένθιμο τραγούδι" για τον άδικο χαμό του Γιώργου Σπάρη. Του εμπνευστή της, του πρωτεργάτη της, του αγαπητού φίλου.

Η δεύτερη κακή είδηση της νέας χρονιάς αφορά το 2015 και σχετίζεται με τη μη χρηματοδότηση της Ομοσπονδίας και των σωματείων μας από τα ΕΛΤΑ. Έφυγε και ο Δεκέμβρης του 2015 χωρίς να λάβουμε το απαραίτητο για την επιβίωσή μας βοήθημα, με το ερώτημα του ελληνικού φιλοτελικού κόσμου να πλανάται: Ποιο ήταν το σκεπτικό για τη διακοπή της χρηματοδότησης; Η «διάσωση» τω οικονομικών του Οργανισμού με την εξοικονόμηση λίγων χιλιάδων ευρώ, και μάλιστα σε γραμματόσημα; Ή μήπως υπήρξε κάποια τιμωρητική διάθεση απέναντί μας;

Ας ελπίσουμε ότι ο νέος χρόνος θα επανορθώσει αυτή την αδικία. ΕΛΤΑ και φιλοτελικός κόσμος είμαστε και πρέπει να μείνουμε συνεργάτες. Κοινό μας ενδιαφέρον είναι η ανάπτυξη του φιλοτελισμού, έστω και για διαφορετικούς λόγους ο καθένας.

Κατά τα άλλα, εμείς συνεχίζουμε τις προσπάθειες για την ενδυνάμωση του Συλλόγου μας, ο "Θεματικός Φιλοτελιστής" εξακολουθεί να διαγράφει τη δική του -ήδη δεκαεξάχρονη- επιτυχημένη πορεία, και δεν έχουμε κανένα λόγο που θα μπορούσε να μας στερήσει την αισιοδοξία.

Υγεία και χαρά σε όλους!

Ο πρόεδρος

Η γέννηση και η εξέλιξη του Μιούζικαλ

του Παντελή Λεούση

Το μιούζικαλ είναι μία χαρακτηριστικά αμερικανική μορφή μουσικού θεάματος/ακροάματος που έχει κατακτήσει το μεγάλο κοινό, είτε ζωντανά στις μεγάλες θεατρικές αίθουσες, είτε μεταφερόμενο στον κινηματογράφο. Πρόκειται, σε γενικές γραμμές, για μία θεατρική παράσταση που συνδυάζει διαλόγους ομιλούμενους, διανθισμένους με πολλά τραγούδια και χορό.

Γεννήθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 1866, ημέρα κατά την οποία ανέβηκε για πρώτη φορά σε μία σκηνή των Ηνωμένων Πολιτειών το έργο *The Black Crook* (Ο Μαύρος απατεώνας). Ήταν ένα έργο που προήλθε από την σύμπραξη ενός ντόπιου θιάσου πρόζας με ένα ευρωπαϊκό θίασο χορού και τραγουδιού που είχε πάει στις Ηνωμένες Πολιτείες. Το έργο αυτό δεν ήταν, ασφαλώς, ακριβώς ότι αργότερα εξελίχτηκε σε μιούζικαλ. Ήταν όμως σίγουρα ο προπομπός του.

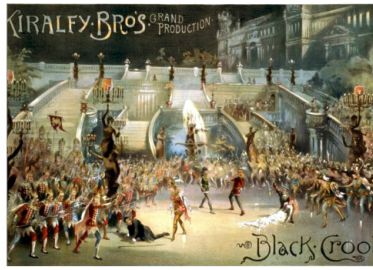
Το μιούζικαλ δεν γεννήθηκε από μία θεατρική φόρμα, αλλά από την μίξη δύο μουσικών ειδών που τα χρόνια εκείνα ήταν πολύ της μόδας στη μεγάλη υπερατλαντική χώρα. Το ένα ήταν το "burlesque", ένα είδος βαριετέ που γεννήθηκε στα 1830 στις λαϊκές σκηνές των μουσικών καφενείων της Αγγλίας και στηριζόταν σε ένα ελαφρό ως αφε-

λή μύθο θεατρικής κωμωδίας που μπορούσε να εξυπηρετείται από μία σειρά από μουσικά νούμερα. Το δεύτερο είδος είναι η λεγόμενη ρεβύ (revue) του music-hall, που γεννήθηκε είκοσι χρόνια αργότερα σε ένα είδος μεγαλύτερων μουσικών καφενείων, τα επονομαζόμενα "cafe concert" του Λονδίνου. Οι revue αναπτύχθηκαν ιδιαίτερα στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπου τις δεκαετίες 1910-1920 έφτασαν να παρουσιάζονται σε φαντασμαγορικές παραγωγές.

Τα πρώτα χρόνια του μιούζικαλ η δραματική συνέχεια δεν ήταν ακόμα σεβαστή. Τα λιμπρέτα ήταν ένα σύνολο δρώμενων γύρω από μία αόριστη ιστορία και χρησίμευαν για να δώσουν μια συνάφεια σε ένα συχνά εύθραυστο σύνολο. Δεν ήταν λίγες οι φορές μάλιστα που τα μουσικά νούμερα της ίδιας μουσικής κωμωδίας γράφτηκαν από διαφορετικούς συνθέτες. Σ' αυτό το

είδος μουσικού θεατρικού υβριδίου συμμετείχαν, μεταξύ άλλων, σπουδαίοι συνθέτες όπως οι **George Gershwin**, **Irving Berlin**, και **Cole Porter**, οι συνθέσεις των οποίων ήταν υψηλής μουσικής ποιότητας. Πολλές από τις συνθέσεις τους που περιλαμβάνονταν σε αυτά τα "μουσικά νούμερα" έμειναν διαχρονικές. Είναι τα λεγόμενα "standards" της αμερικανικής μουσικής.

Αυτό το είδος θεά-

Σκηνή από το *Black Crook*

Ρεβύ σε Μιούζικ Χολ

Σκηνές από Ρεβύ σε Καφέ Κονσέρ, από πίνακες του Εντγκάρ Ντεγκά

τρον γνώρισε γρήγορη εξάπλωση, ιδιαίτερα στις αρχές της δεκαετίας του 1930 με την άφιξη του ομιλούντος κινηματογράφου, ο οποίος χρησιμοποίησε άμεσα όσα από τα σενάρια των μιούζικαλ ήταν αξιοποιήσιμα και ελκυστικά για το μεγάλο κοινό.

Το μιούζικαλ κατάγεται από τις λαϊκές κοινωνικές τάξεις της Αμερικής και αναπτύχθηκε ως μια μορφή θεάτρου που απευθύνεται στις μάζες, σε ένα κοινό ποικιλόμορφο. Η δομή και το ύφος του επιτρέπουν στο θεατή να παρακολουθήσει ένα θέαμα παρόμοιο με την επιθεώρηση, κάτι σαν θέατρο ποικιλιών, πολύ πιο γλαφυρό και ευκολότερα κατανοητό σε σχέση με την παραδοσιακή πρόζα.

Ένας επί πλέον λόγος που το μιούζικαλ γεννήθηκε και ευδοκίμησε στις Ηνωμένες Πολιτείες είναι διότι η χώρα αποτελείτο από μετανάστες διαφόρων εθνικοτήτων, οι οποίοι δεν μιλούσαν καλά αγγλικά ή και δεν γνώριζαν ακόμα την αγγλική γλώσσα. Αυτοί αντιπροσώπευαν ένα ευρύ και δυναμικό κοινό, κατάλληλο να δεχθεί το μιούζικαλ. Ένα είδος θεάματος δηλαδή, οι θεατές του οποίου εύκολα αντιλαμβάνονταν την πλοκή, ενώ ταυτόχρονα θέλγονταν από συναισθήματα ίδιου τύπου με αυτά που τους πρόσφερε το θέατρο ποικιλιών.

Ξεκινώντας από τη Νέα Υόρκη και το Μπρόντγουεη, γεννήθηκε μία παράδοση που εξαπλώθηκε γρήγορα, μεταφέροντας την κουλτούρα του μιούζικαλ σε όλες τις μεγάλες και μικρές πόλεις των Ηνωμένων Πολιτειών, και όχι μόνο. Πολύ σύντομα, μερικές παραγωγές του Μπρόντγουεη της δεκαετίας του 1920 άρχισαν να μεταφέρονται και στις σκηνές του West End

του Λονδίνου, καθιστώντας αυτή την περιοχή μεγάλη ευρωπαϊκό κέντρο του μιούζικαλ.

Ένας από τους μεγάλους δημιουργούς και πρωτοπόρους της ιστορίας του μιούζικαλ ήταν ο **Τζον Φίλιπ Σούζα** (1854-1932), επονομαζόμενος και Βασιλιάς των Εμβατηρίων. Ο Σούζα έγραψε πολυάριθμες οπερέτες και μιούζικαλ, μεταξύ των οποίων και το μιούζικαλ *El Capitan* (1896). Ο μύθος του έργου εκτυλίσσεται στο Περού και αναφέρεται στην ιστορία ενός διεφθαρμένου κυβερνήτη που προσποιείται τον τρομοκράτη με την ελπίδα να ξεπεράσει ανώδυνα μία εξέγερση.

Η αδιαμφισβήτητη κυρίαρχη προσωπικότητα των Ηνωμένων Πολιτειών στον κόσμο της οπερέτας και του μιούζικαλ μέχρι τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ήταν ο Ιρλανδός Βίκτορ Χέρμπερτ (Victor Herbert, 1859-1924), που μετανάστευσε νέος στη μεγάλη υπερατλαντική χώρα.

Σημαντικός συνθέτης, εκτός από πληθώρα έργων για πιάνο, μουσική δωματίου, συμφωνική ορχήστρα, χορωδιακά και άλλα, άφησε σχεδόν 50 οπερές, οπερέτες και μουσικές κωμωδίες.

Ωστόσο, ο μεγάλος ανανεωτής του νέου αυτού είδους ήταν ο **Τζέρομ Κερν** (Jerome Kern, 1885-1945), ένας από τους σημαντικότερους συνθέτες του αμερικανικού θεάτρου. Ο Κερν έγραψε περισσότερα από 100 μουσικά σκηνικά έργα, στα οποία περιλαμβάνονται περίπου 700 τραγούδια που έμειναν κλασικά και τραγουδιούνται πάντα. Για όσους αρέσκονται στην αμερικανική μουσική, θα θυμίσω μόνο τρία από αυτά:

Ζορζ Γκέρσουιν, Ίρβιν Μπερλίν και Κολ Πόρτερ, τρεις από τους σπουδαιότερους συνθέτες μιούζικαλ.

Τζον Φίλιπ Σούζα, συνθέτης εμβατηρίων, οπερέτας και μιούζικαλ, και Βίκτορ Χέρμπερτ, συνθέτης περίπου 50 έργων μιούζικαλ, οπερας και μουσικής κωμωδίας.

A *Fine Romance*, *Smoke Gets in Your Eyes*, *All the Things You Are*. Ήταν αυτός που πρώτος κατάφερε να συνδέσει με έξοχο τρόπο την πρόζα με τα μουσικά μέρη. Το αριστούργημά του ήταν το **Σόου Μπότ** (*Show Boat* = Πλοίο του θαλάσσης), πάνω σε λιμπρέτο του **Όσκαρ Χαμερστάιν**. Η παραγωγή ήταν του 1927 και την υπέγραψε ο διάσημος Φλόρεντς Ζίκφελντ. Το *Σόου Μπότ* ήταν πράγματι ένα περίφημο έργο, με εντυπωσιακό θέμα, στο οποίο αναμειγνύονται τραγούδια, χιούμορ, μουσικά νούμερα και χορός. Όλα αυτά μέσα σε ένα δραματικό περιβάλλον, αφού ο βασικός καμβάς στηρίζεται στις φυλετικές διαφορές και στον τραγικό έρωτα δύο νέων. Φόντο του έργου: η ζωή του πληρώματος του Cotton Blossom, ενός χαρακτηριστικού ποταμόπλοιου που εκτελούσε δρομολόγια πάνω στο Μισισσιππή από το 1880 έως το 1927.

Παρά τα χρόνια που πέρασαν από το 1927, το *Show Boat* εξακολουθεί μέχρι σήμερα να παίζεται με μεγάλη συχνότητα και την ίδια πάντα επιτυχία.

Στο μεταξύ, μία μουσική ιδιοφυΐα έκανε την εμφάνισή της στο αμερικανικό μουσικό σπρέωμα: Ο Ζορζ Γκέρσουιν (1898-1937). Είχε ήδη αρχίσει να εργάζεται από το 1918 στο Μπροντγουέη, παρουσιάζοντας την μεγάλη επιτυχία *Lady be good* (1924) και το *Girl Crazy* (1930), στο οποίο περιλαμβάνονταν μερικά από τα αθάνατα τραγούδια του, όπως τα *I got Rhythm* (απέκτησα ρυθμό) και *Embraceable you* (Άξια για αγκαλιά). Αυτά και όλα τα άλλα τραγου-

Σκηνή από το "Σόου Μπότ" και ο συνθέτης Τζέρομ Κερν.

δια του τραγουδήθηκαν από όλους τους γνωστούς μεγάλους, όπως Nat King Cole, Frank Sinatra, Mahalia Jackson, Ella Fitzgerald και άλλους.

Όμως το σκηνικό αριστούργημά του ήταν το **Πόργκι και Μπες** (*Porgy and Bess*) που γράφτηκε το

1935 πάνω σε κείμενο του αδελφού του Άιρα, και περιλαμβάνει το περίφημο πασίγνωστο τραγούδι *Σαμερτάιμ* (*Summertime*). Το έργο αυτό άφησε πάντα το αναπάντητο ερώτημα: Πρόκειται για μιούζικαλ, οπερέτα, λαϊκή όπερα ή όπερα παραδοσιακού τύπου; Η αλήθεια θα πρέπει μάλλον να αναζητηθεί στο γεγονός ότι

ο Γκέρσουιν συνένωσε το δραματικό και μουσικό χαρακτήρα της όπερας με τα ιδιώματα της τζαζ και του δικού του προσωπικού ύφους.

Ζορζ Γκέρσουιν και σκηνή του "Πόργκι και Μπες".

Σημαντικό είναι και το συμφωνικό έργο του

Γκέρσουιν (*Γαλάζια ραψωδία*, *Ένας Αμερικανός στο Παρίσι*, κτλ). Στηριζόμενος στη μουσική αυτού του δεύτερου, ο Βίνσεντ Μινέλι γύρισε ταινία (1951) με πρωταγωνιστές τους Λέσλι Κάρον και Τζιν Κέλι, κατακτώντας τρία Όσκαρ.

Στη δεκαετία του 1930, ένας ακόμα σπουδαίος μουσικός εμφανίστηκε στο μουσικό σπρέωμα: ο **Έρβιν Μπερλίν** (Irvint Berlin, 1888-1989). Εβραίοαμερικανός, γεννημένος στη Ρωσία, θεωρείται ένα από τους μεγαλύτερους τραγουδοποιούς στην αμερικανική ιστορία. Πολυγραφώτατος, άφησε πολλά μιούζικαλ, στα

Τα αδέρφια Άιρα και Τζορτζ Γκέρσουιν και εκδόσεις για το περίφημο "Πόργκι και Μπες".

οποία περιλαμβάνεται μία μεγάλη σειρά υπέρροχων τραγουδιών, όπως το *Merry Christmas*, το *God bless America* που έμεινε σαν δεύτερος εθνικός ύμνος των ΗΠΑ, το περίφημο *Blue skies* και πολλά άλλα. Δικό του ήταν και το μιούζικαλ *Top Hat*, που γυρίστηκε ταινία με πρωταγωνιστές τους Φρεντ Άστερ και Τζίντζερ Ρότζερς (1935).

Αργότερα, το 1946, ο Μπερλίν χρησιμοποίησε την καριέρα της περίφημης Αμερικανίδας σκοπεύτριας **Annie Oakley** ως βάση για το μιούζικαλ *Άννα πάρε την καρμπίνα* (1946) που έκανε 1.147 παραστάσεις και το είδαμε επίσης στον κινηματογράφο με την Μπέτι Στόν.

Την ίδια εποχή έκανε την εμφάνισή της μία ακόμη μεγάλη προσωπικότητα του μιούζικαλ που έγραψε ιστορία: ο συνθέτης **Ρίτσαρτ Ρότζερς** (Richard Rodgers, 1902-1979). Ξεκίνησε έχοντας για συνεργάτη του τον συγγραφέα **Λόρεντζ Χαρτ** (Lorenz Hart), με τον οποίο δημιούργησαν πλήθος μιούζικαλ (όπως το *A Lonely Romeo* (1919) και το *Pal Joey* (1940)). Όμως η απίστευτα μεγάλη επιτυχία του Ρότζερς ήρθε όταν άρχισε τη συνεργασία του με τον **Όσκαρ Χαμερστάιν** (Oscar Hammerstein, 1895-1960). Πρώτη από τις συνεργασίες τους ήταν το *Οκλαχόμα*, που αφηγείται την ερωτική ιστορία ενός καουμπόι και μιας

χωριατοπούλας. Οι Ρότζερς και Χαμερστάιν, με το μιούζικαλ *Οκλαχόμα* ολοκλήρωσαν την επανάσταση που είχε αρχίσει με το **Σόου Μποτ** του **Jerome Kern**. Το έργο αυτό είχε συνεκτική πλοκή, τραγούδια που προήγαν τη δράση της ιστορίας, υπέροχα μπαλέτα και άλλα χορευτικά που συνέβαλαν στην ανάδειξη της πλοκής. Τα χορευτικά του *Οκλαχόμα* ανέπτυσαν τους χαρακτηριστές, αντί να χρησιμοποιούνται σαν δικαιολογία για να παρελαύνουν στη σκηνή ημίγυμνες γυναίκες. Το έργο ανέβηκε για πρώτη φορά στο Μπρόντγουεη το 1943, πήρε διθυραμβικές κριτικές, κέρδισε ένα βραβείο Πούλιτζερ, και έκανε συνολικά 2.212 παραστάσεις. Στη συνέχεια μεταφέρθηκε στο Γουέστ Έντ (West End) του Λονδίνου, όπου η επιτυχία του συνεχίζεται μέχρι τις μέρες μας.

Το *Οκλαχόμα* μεταφέρθηκε και στον κινηματογράφο από τον **Φρεντ Τσίνεμαν** (Fred Zinnemann) το 1955, και αποτελεί ένα από τα πρώτα παραδείγματα μιούζικαλ, τα τραγούδια και οι χοροί του οποίου είναι πλήρως ενσωματωμένα στη δραματική δομή της υπόθεσης. Σε αυτό συνέβαλε αποφασιστικά η σπουδαία χορογράφος **Ανιές ντε Μιλ** (Agnes de Mille), η οποία χρησιμοποίησε καθημερινές κινήσεις για την έκφραση των

Ο Έρβιν Μπερλίν σε ΦΠΗΚ που απεικονίζει προμετωπίδες πολλών έργων του.

Η Άνι Όκλει με την "καρμπίνα" της.

Σκηνή και μηχανόσημο από το "Οκλαχόμα".

Ρίτσαρντ Ρότζερς - Όσκαρ Χαμερστάιν και ο πρώτος συνεργάτης του πρώτου Λόρεντζ Χαρτ. Η Ανιές ντε Μιλ χορογράφησε υπέροχα το "Οκλαχόμα" και ο Φρεντ Τσίνεμαν το γύρισε ταινία.

χαρακτήρων των ηρώων του έργου.

Μετά το *Οκλαχόμα*, οι Ρότζερς και Χαμερστάιν έδωσαν το Καρουζέλ (*Carousel*, 1945), το *South Pacific* (Νότιος Ειρηνικός, 1949), το *Ο βασιλιάς και εγώ* (1951) και, τέλος, την πασίγνωστη *Μελωδία της ευτυχίας* (1959) που όλοι σχεδόν είδαμε στην κινηματογραφική εκδοχή της. Ήταν η ερωτική ιστορία μεταξύ ενός αυστριακού Αυστριακού αντιναζιστή αριστοκράτη και της νεαρής μπέιμπι σίτερ των παιδιών του. Οι περισσότεροι από εμάς διατηρούμε την εικόνα της γλυκιάς Τζούλι Άντριους που ερμήνευσε το ρόλο στην ομώνυμη ταινία του 1965, που κέρδισε 5 Όσκαρ.

Άλλος συνθέτης που την ίδια εποχή έδωσε σπουδαία μιούζικαλ ήταν ο **Φρανκ Λέσερ** (Frank Loesser), με σπουδαιότερο το *Guys and Dolls* (Μάγκες και κούκλες, 1950). Σημείωσε τεραστία επιτυχία, τόσο στη σκηνή όσο και στον κινηματογράφο (1956), με ερμηνευτές τους Μάρλον Μπράντο και Φρανκ Σινάτρα. Σε μουσική επίσης του Λέσερ, ο σκηνοθέτης Charles Vidor γύρισε την ταινία-μιούζικαλ με τίτλο *Χανς Κρίστιαν Αντερσεν* και πρωταγωνιστή τον πολυτάλαντο Ντάνι Κέι.

Ωστόσο, η δεκαετία του 1950 υπήρξε πολύ παραγωγική. Ανέδειξε

σπουδαίους συνθέτες και υπέροχα μιούζικαλ. Ένας από τους πιο προικισμένους ήταν ο Κολ Πόρτερ (1891-

ο Κολ Πόρτερ με τα "*Φίλα με Καίτη*" και "*Το γυάλινο παπούτσάκι*" σε μηχανόσημα.

και ταινία, όπως ταινία έγινε και το *Γυάλινο παπούτσάκι* (The Glass Slipper) με πρωταγωνίστρια την αξέχαστη Λέσλι Κάρον, που είναι εκδοχή του παραμυθιού της Σταχτοπούτας.

Ένα άλλο σημαντικό ζευγάρι δημιουργών μιούζικαλ ήταν ο Αυστροαμερικανός συνθέτης

Φρέντερικ Λέβε και ο Αμερικανός συγγραφέας **Άλαν Τζέι Λέρνερ** (Alan Jay Lerner). Η συνεργασία τους απέφερε, μεταξύ άλλων, δύο από τις μεγαλύτερες επιτυχίες του Μπρόντγουεϊ, όσο και του κινηματογράφου.

Το πρώτο, το *My Fair Lady* (Ωραία μου κυρία, 1956) ήταν εμπνευσμένο από τον **Πυγμαλίων** του **Μπέρναρντ Σό.** Στον κινηματογράφο

γυρίστηκε το 1964 σε σκηνοθεσία George Cukor, με πρωταγωνιστές τους Audrey Hepburn και Rex Harrison, και κέρδισε 8 Όσκαρ. Στις θεατρικές σκηνές των Ηνωμένων Πολιτειών πραγματοποίησε 2711 παραστάσεις και στη Μεγάλη Βρετανία 2300, σπάζοντας όλα τα προηγούμενα ρεκόρ εισιτηρίων. Σκηνοθέτης της πρώτης σκηνικής

Φρέντερικ Λέβε - Άλαν Τζέι Λέρνερ, "Πυγμαλίων" του Μπέρναρντ Σό, σκηνη από το "Ωραία μου Κυρία" και ο Μος Χαρτ, σκηνοθέτης της πρώτης παράστασης στη Ν. Υόρκη.

παρουσίασης του έργου στη Νέα Υόρκη ήταν ο **Μος Χαρτ** (Moss Hart), ο οποίος ήταν ταυτόχρονα επιτυχημένος συγγραφέας πολλών μουσικών κωμωδιών.

Το δεύτερο έργο των Λέβε και Λέρνερ είχε τον τίτλο **Camelot** (1960) και ήταν βασισμένο στο θρύλο του βασιλιά Αρθούρου. Το Camelot κέρδισε 4 βραβεία TONY και το 1967 γυρίστηκε ταινία με τους Ρίτσαρντ Χάρις και Βανέσα Ρενγκκρέιβ.

Ωστόσο, αυτοί που θεμελίωσαν του κανόνες του σύγχρονου αμερικανικού μιούζικαλ είναι ο διευθυντής ορχήστρας και συνθέτης **Λέοναρντ Μπερνστάιν** (Leonard Bernstein), και ο χορογράφος Τζέρομ Ρόμπινς (Jerome

Robbins, όμως με τρόπο που να δικαιολογείται η παρουσία τους και να μπορούν να διαχωριστούν σε ατομικούς χορούς. Το καταστάλαγμα αυτής της αναζήτησης έφερε το 1957 αυτό που έμεινε ως το αριστούργημα του αμερικανικού

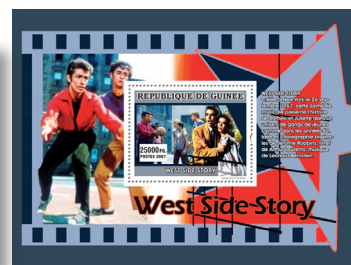
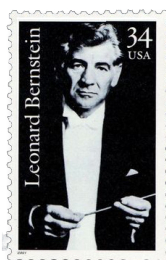
Λέοναρντ Μπερνστάιν

Robbins, που δυστυχώς δεν υπάρχει σε γραμματόσημο).

Οι χορογραφικές ιδέες του Robbins στο μιούζικαλ *On the Town* (Στην πόλη) το 1944 είναι επαναστατικές. Συνενώνει στενά μουσικές φόρμες και κυρίως τα στοιχεία που μέχρι τότε ήταν χωρισμένα, όπως το τραγούδι και ο χορός, λαμβάνοντας υπόψη και διατηρώντας τους χαρακτήρες των προσώπων όπως είχαν διαμορφωθεί μέσα από τους ομιλούμενους διαλόγους. Ταυτόχρονα,

τα χορευτικά σύνολα παρουσιάζονται όπως

Λέοναρντ Μπερνστάιν, Στέφεν Σοντχάιμ και "West Side Story".

μιούζικαλ: Το **West Side Story**.

Στο *West Side Story* (1957), ο Ρωμαίος και η Ιουλιέτα μεταφέρονται στη σύγχρονη πόλη της Νέας Υόρκης και από αντιμαχόμενες οικογένειες Μόνταγκιου και Καπουλέτων του Σαίξπηρ, μετατρέπονται σε αντιμαχόμενες εθνοτικές συμμορίες. Η μουσική και τα τραγούδια του Λέοναρντ Μπερνστάιν έγιναν παγκόσμια γνωστά και τεράστιες επιτυχίες. Σε αυτό συνέβαλε και ο **Στέφεν Σοντχάιμ** με τους σπινθηροβόλους στίχους του.

Με την είσοδο της δεκαετίας του 1960 οι δημιουργίες και παραγωγές νέων μιούζικαλ εξακολουθούν με τους ίδιους έντονους ρυθμούς. Το 1960 είδε

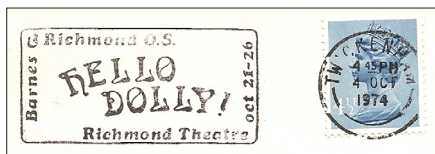
στη Νέα Υόρκη το φως ένα ενδιαφέρον μιούζικαλ με απόκρυφο αλληγορικό χαρακτήρα και τίτλο *The Fantasticks*. Το έργο αυτό, βασισμένο στο μυθιστόρημα *Les Romanesques* (Οι ρομαντικοί) του γνωστού Γάλλου συγγραφέα Εντμόν Ροστάν, άρχισε την καριέρα του εκτός Μπρόντγουεϊ και έμελλε να είναι μακράν το έργο με τις περισσότερες παραστάσεις στην ιστορία. Παιζόταν επί πάνω από 40 χρόνια στο Θέατρο της Οδού Sullivan, στο Greenwich Village του Λονδίνου.

Την επιτυχία του *The Fantasticks* ακολούθησε σε επιτυχία, τόσο στη σκηνή όσο και στο σινεμά, ο περίφημος *Βιολιστής στη στέγη* (*Fiddler on the Roof*) του 1964, το θέμα του οποίου σχετίζεται με την ίδρυση του κράτους του Ισραήλ και πολλοί από εμάς το απόλαυσαν στην πολύ επιτυχημένη μεταφορά του στον κινηματογράφο.

Το 1964 το Μπρόντγουεϊ γνώρισε άλλη μία τεράστια επιτυχία: το *Hello, Dolly!* (Γεια σου κούκλα). Ήταν σύνθεση του Jerry Herman ο οποίος έγραψε και του στίχους των πολλών και επιτυχημένων τραγουδιών του.

Το έργο πραγματοποίησε 2.844 παραστάσεις και μας κατέκτησε όλους με τη δροσιά του, τις υπέροχες μελωδίες, την άριστη πλοκή.

Το 1964 αποδείχτηκε τελικά τυχερή χρονιά για το μιούζικαλ, αφού τον *Βιολιστή στη στέγη* και το *Hello, Dolly!* ακολούθησε το *Funny Girl* (1964). Είναι ένα εξίσου όμορφο σκηνικό έργο που θριάμβευσε και στο σινεμά με τους **Μπάρμπαρα Στρέιζαντ** και **Ομάρ Σαρίφ**. Η μουσική

"Βιολιστής στη στέγη"

Ομάρ Σαρίφ - Μπάρμπαρα Στρέιζαντ, πρωταγωνιστές του "Φάνι Γκερλ".

Το "*Man of la Mancha*" βασίστηκε στο "*Δον Κιχότη*".

είναι του Jule Styne.

Άλλο περίφημο μιούζικαλ που παίχτηκε για πρώτη φορά το 1965 είναι το *Man of La Mancha*, βασισμένο στο αθάνατο αριστούργημα του **Θερβάντες Δον Κιχότης**. Στο σινεμά ερμηνεύτηκε από τους Πίτερ Ο' Τουλ και Σοφία Λόρεν. Η μουσική σύνθεση ανήκει στον Μιτς Λάι (Mitch Leigh, 1928–2014), ο οποίος έμεινε γνωστός κυρίως από αυτό το έργο. Το Λάι μπίβ του έργου έγινε παγκόσμια επιτυχία και κοσμαγάπητο τραγούδι.

Τελευταίο σημαντικό έργο πριν την έλευση της εποχής του ροκ και της επίδρασης που αυτό νέο το μουσικό κίνημα άσκησε στο μιούζικαλ, ήταν το **Καμπαρέ** (*Cabaret*) του 1966 που μεταφέρθηκε και στον κινηματογράφο το 1972. Η μουσική ανήκει στον John Kander, οι στίχοι των τραγουδιών στον Fred Ebb.

Γνωστή σε όλους μας η τεράστια κινηματογραφική επιτυχία του, ιδιαίτερα με την ερμηνεία της **Λάιζα Μινέλι**. Η ταινία κέρδισε Όσκαρ σκηνοθεσίας για τον χορευτή, χορογράφο και σκηνοθέτη **Μπομπ Φόσι** (Bob Fosse), πρώτου ρόλου για τη Λάιζα Μινέλι, για τον καλύτερο δεύτερο

ανδρικό ρόλο και άλλα πέντε τεχνικά βραβεία.

Δύο μεγάλοι πρωταγωνιστές του "Καμπαρέ": Λάιζα Μινέλι και Μπομπ Φόσι.

Ο Τζέρι Χέρμαν (Jerry Herman) έπαιξε σημαντικό ρόλο στο αμερικανικό μουσικό θέατρο. Πολυγραφώτατος, εκτός από τα έργα του που προαναφέραμε, έδωσε επίσης τα μιούζικαλ *Milk and Honey* (Γάλα και Μέλι, 1961) που και αυτού το θέμα του σχετίζεται με την ίδρυση του κράτους του Ισραήλ, το *Mame* (1966) και *La Cage aux Folles* (Το κλουβί με τις τρελλές, 1983), καθώς και μερικά ακόμη που ήταν λιγότερο επιτυχή. Ο Χέρμαν έγραφε τόσο τα κείμενα όσο και τη μελωδία από τα περισσότερα έργα του, ενώ πολλές από τις μελωδίες του τραγουδήθηκαν από σπουδαίους ερμηνευτές, όπως οι Louis Armstrong, Eydie Gorme, Barbra Streisand, Petula Clark και άλλοι.

Με την εμφάνιση και επίδραση της ροκ μουσικής στα τέλη της δεκαετίας του '50, το μιούζικαλ άρχισε να αποκλίνει και να διαφοροποιείται από τα σχετικά στενά του όρια. Πολλά νέα μιούζικαλ θα αρχίσουν να γράφονται σε αυτό το στυλ, με πρώτο το πασίγνωστο *Hair* που μεταφράζεται σε "Τρίχες". Εκτός από τον ροκ μουσικό χαρακτήρα του, το έργο αναφέρεται στη γυμνότητα της εποχής, στις αντιφατικές γνώμες για τον πόλεμο του Βιετνάμ, τις φυλετικές σχέσεις και άλλα κοινωνικά προβλήματα.

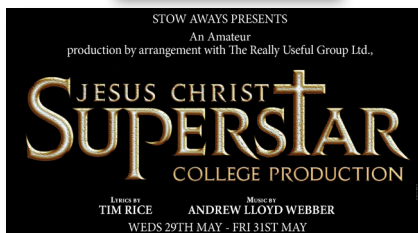
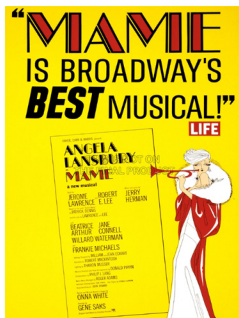
Μετά την επιτυχία του μιούζικαλ *Hair*, την δεκαετία του 1970 έκαναν την εμφάνισή τους μια ολόκληρη σειρά από ροκ μιούζικαλ, μερικά από τα οποία σημείωσαν μεγάλη επιτυχία, με πρώτο απ' όλα *Jesus Christ Superstar* (Ιησούς Χριστός Υπέρλαμπρο Άστρο) που παιχτηκε και στη χώρα μας με ελληνική διανομή. Παρά τις ζωηρές αντιδράσεις θρησκευτικών

κύκλων για το τολμηρό θέμα του, η παράσταση είχε τόσο εμπορική όσο και καλλιτεχνική επιτυχία.

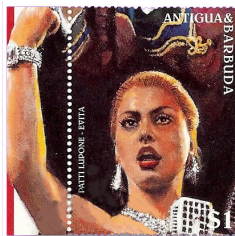
Ακολούθησαν και άλλα ενδιαφέροντα μιούζικαλ, μέχρι που φθάσαμε στο 1980. Τότε ήταν που έκαναν την εμφάνισή τους στο Μπρόντγουεϊ, στο West End του Λονδίνου και αλλού τα λεγόμενα "μέγκα-μιούζικαλ" ή "ποπ όπερες" που ήταν ευρωπαϊκής επιρροής. Χαρακτηριστικό τους η σαφής επίδραση της ποπ κουλτούρας, οι πολυπρόσωπες διανομές, οι μεγάλοι προϋπολογισμοί και τα εντυπωσιακά εφέ. Για παράδειγμα, στο μιούζικαλ *Το φάντασμα της όπερας* σε μία σκηνή ένας τεράστιος πολυέλαιος πέφτει στο πάτωμα, ή στο *Miss Saigon* ένα ελικόπτερο προσγειώνεται στη σκηνή.

Ο αδιαμφισβήτητα πιο επιτυχημένος συνθέτης των λεγομένων "μέγκα-μιούζικαλ" της δεκαετίας του 1980 είναι ο Βρετανός συνθέτης Άντριου Λόιντ Γουέμπερ (Andrew Lloyd Webber). Τεράστιες οι επιτυχίες του, αρχίζοντας από την *Εβίτα*, που είναι βασισμένη στη ζωή της Εύα Περόν, της δεύτερης συζύγου του Προέδρου της Αργεντινής Χουαν Περόν. Η τεράστια αυτή επιτυχία μεταφέρθηκε στον κινηματογράφο το 1996, με πρωταγωνιστές τη Μαντόνα και τον Αντόνιο Μπαντέρας.

Του Webber είναι και το επίσης περίφημο μιούζικαλ *Cats* (Γάτες), που προέρχεται από ποιήματα του Τόμας Στερνς Έλιοτ. Το μιούζικαλ αφηγείται την ιστορία μια φυλής από γάτες, όταν ένα βράδυ επιλέγουν αυτή που θα ανεβεί στην ιονόσφαιρα για να έρθει πίσω σε μια νέα ζωή. Τόσο στην *Εβίτα*, όσο και στις *Γάτες*, στις πρώτες παρα-

Αφίσες τριών από τα πιο επιτυχημένα ροκ-μιούζικαλ των τελευταίων χρόνων.

Η Εβίτα Περόν και η σοπράνο Πάτι Λουπόνε στο ρόλο της "Εβίτα"

στάσεις πρωταγωνίστρια ήταν η **Elaine Paige**.

Τέλος, άλλη τεράστια επιτυχία του Lloyd Webber είναι **Το φάντασμα της όπερας**, που βασίζεται στο ομώνυμο μυθιστόρημα του Γάλλου Gaston Leroux *Le Fantôme de l'Opéra*. Η βασική πλοκή περιστρέφεται γύρω από μια όμορφη σοπράνο που γίνεται εμμονή μιας μυστηριώδους, παραμορφωμένης μουσικής ιδιοφυΐας. Πρόκειται για το μακροβιότερο με μεγάλη διαφορά μιούζικαλ στην ιστορία του Μπρόντγουεϊ. Στις 11 Φεβρουαρίου 2012 γιόρτασε τις 10.000 παραστάσεις. Αλλά και στο West End του Λονδίνου ήταν η δεύτερη μακροβιότερη μετά τους **Αθλίους** και τρίτη μακροβιότερη από όλα τα θεάματα μετά την **Ποντικοπαγίδα** της Αγκάθα Κρίστι.

Ωστόσο, το μέγα-μιούζικαλ με τους τεράστιους προϋπολογισμούς, επαναπροσδιόρισε τις προσδοκίες οικονομικής επιτυχίας στο Μπρόντγουεϊ και στο West End. Στο παρελθόν, ένα μιούζικαλ που έκανε μερικές εκατοντάδες παραστάσεις μπορούσε άνετα να θεωρηθεί επιτυχία. Όμως με κόστος παραγωγής μερικών εκατομμυρίων δολαρίων, μια παράσταση πρέπει να επαναλαμβάνεται για χρόνια για να αρχίσει να αποδίδει οικονομικά.

Μετά τη δεκαετία του 1990 τα χρόνια είναι πολύ πρόσφατα για να υπάρχουν φιλοτελικές

Elaine Paige: Πρωταγωνίστρια των πρώτων παραστάσεων των μιούζικαλ **"Εβίτα"** και **"Χερ"**.

απεικονίσεις των έργων και των συντελεστών τους. Για λόγους ιστορικής συνέχειας μπορούμε να αναφέρουμε ότι αυτό το διάστημα εμφανίστηκε μια νέα γενιά θεατρικών συνθετών, με σημαντικές επιτυχίες, αλλά μπήκε στην περιπέτεια παραγωγής μιούζικαλ και η Walt Disney Company, που άρχισε να παράγει ταινίες μιούζικαλ κινουμένων σχεδίων, ξεκινώντας με την **Ωραία και το κτήνος** (1994), **Ο Βασιλιάς των Λιονταριών** (1997) και **Αίντα** (2000). Η μουσική των δύο τελευταίων έργων είναι του Έλτον Τζόν. Ας σημειωθεί ότι **Ο Βασιλιάς των Λιονταριών** είναι το μιούζικαλ με τα μεγαλύτερα κέρδη στην ιστορία του Μπρόντγουεϊ.

Έλτον Τζον, **"Βασιλιάς των Λιονταριών"** και **"Η Ωραία και το Κτήνος"**.

Το μιούζικαλ παραμένει σήμερα πιο ζωντανό παρά ποτέ. Γράφονται συνεχώς νέα, τα οποία, μαζί με τα παλιά, πραγματοποιούν συχνά απίστευτα μεγάλους αριθμούς παραστάσεων, αποδεικνύοντας ότι αυτό το μουσικό/σκηνικό είδος βρίσκεται πάντα ψηλά στις προτιμήσεις του μεγάλου κοινού.

Σημείωση: Το άρθρο αυτό παρουσιάστηκε σε μορφή ομιλίας τη Δευτέρα, 18 Ιανουαρίου, στην αίθουσα τελετών της Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών, συνοδευόμενο από ψηφιακή προβολή γραμματοσήμων και μουσικών βίντεο.

"Το Φάντασμα της Όπερας"

Ο γκιώνης

Το νυχτοπούλι με την "πένθιμη" φωνή!

"Γκιον-γκιον"... ακούγεται μια μονότονη φωνή μέσα απ' τα δέντρα, τις καλοκαιρινές νύχτες... Είναι ο γκιώνης, η μικρή κουκουβάγια, με τη μονότονη, παράξενη λαλιά.

Ο λαός έδωσε μία πολύ καλή "ερμηνεία" γι' αυτό το μονότονο λάλημα του: Ήταν κάποτε δύο αδέρφια, ο Γκιώνης (ή Αντώνης) και ο Δήμος. Σε ένα καυγά, ο Δήμος σκότωσε τον Γκιώνη. Το μετάνιωσε όμως πικρά και παρακάλεσε το Θεό να τον κάνει πουλί. Η παράκλησή του εισακούστηκε, και έκτοτε κλαίει τον αδικοχαμένο αδερφό του: "Γκιον! Γκιον!".

Ο Γεώργιος Βιζυηνός δημοσίευσε ποιητική διασκευή της πιο πάνω λαϊκής παράδοσης. Σύμφωνα με αυτή, ο Γκιώνης σκότωσε από απροσεξία τον αδελφό του, ενώ έπαιζαν και έριχναν το λιθάρι. Στη μητέρα του είπε, ότι ο αδελφός του πήγε να βρει μερικά πρόβατα που χάθηκαν. Όμως, εκείνη του παρηγγείλε να μη γυρίσει σπίτι χωρίς τον αδελφό του. Τότε παρακάλεσε το Θεό και τον έκανε γκιώνη.

Ο Γεώργιος Δροσίνης διασκεύασε ποιητικά άλλη παραλλαγή, σύμφωνα με την οποία ο οργανισμένος αδελφοκτόνος μετανοεί αμέσως μετά την πράξη του.

Ο Γκιώνης (ή νυχτοπούλι) είναι ένα από τα μικρότερα είδη κουκουβάγιας στην Ευρώπη. Το σώμα του δεν ξεπερνά τα 20 εκ. Ανήκει στην οικογένεια των Γλαυκιδών που περιλαμβάνει έξι υποείδη με μικροδιαφορές μεταξύ τους, όπως αυτά της Κρήτης και των Κυκλάδων (σκλώπας ή σκουλούπας = *Otus scops cycladum*) και της Κύπρου (θούπι = *Otus scops cypricus*).

Το πτέρωμά του Γκιώνη είναι

ανοιχτόχρωμο γεμάτο με στίγματα και καφέ-γκρίζες γραμμώσεις. Πάνω από τα αυτιά του υπάρχουν δεξιά και αριστερά μικρές τούφες τις οποίες ανασηκώνει σε περιπτώσεις φόβου ή θυμού, όπως συμβαίνει και με τον μπουφου που ανήκει στην ίδια οικογένεια.

Ο Γκιώνης είναι αποδημητικός. Απαντά σε όλο τον Παλαιό Κόσμο, την Ασία, την Αφρική και τη Νότια Ευρώπη, ενώ διαχειμάζει στις υποσαχάριες περιοχές της Κεντρικής Αφρικής. Στην Ελλάδα είναι συνηθισμένος επισκέπτης την άνοιξη και το καλοκαίρι, όπου τον συναντάμε αρκετά συχνά και σε κατοικημένες περιοχές, φυτείες και κήπους. Στην Κεντρική και Νότια Ελλάδα, όπως και στην Κύπρο, είναι μόνιμος κάτοικος, ενώ οι μόνες μεσογειακές περιοχές από τις οποίες λείπει είναι η Αίγυπτος και η Λιβύη.

Όπως συμβαίνει με όλα τα πτηνά της οικογένειας, ο γκιώνης είναι νυχτόβιο πουλί και σπάνια θα τον δούμε στο φως της ημέρας. Τη νύχτα βγαίνει για κυνήγι και τρέφεται με έντομα, πεταλούδες της νύχτας, μικρά ποντίκια, φίδια κτλ, και είναι ιδιαίτερα ωφέλιμος στη γεωργία. Φωλιάζει σε κοιλόπητες δέντρων, εγκαταλειμμένες φωλιές άλλων πτηνών και κουφάλες δέντρων.

Η επιστημονική ονομασία του Γκιώνη (*Otus scops*, Ότος ο σκωψ) προέρχεται από το "αυτί" και το "σκώπτω" (παρατηρώ). Δηλαδή τον "αφτιά" (από τις χαρακτηριστικές τούφες πάνω από τα αφτιά του και το "σκωπτικό", επίμονο και διαπεραστικό βλέμμα του. Η λέξη Γκιώνης είναι ηχομιμητική και του δόθηκε εξαιτίας του ήχου της φωνής του.

Α. Τ.

Το χρώμα των φτερών και η ακινησία του κατά τη διάρκεια της ημέρας κάνουν το γκιώνη δύσκολα ορατό από τους εχθρούς του.

Ο "Αλβανικός Γολγοθάς" των Σέρβων

Μετά τη δολοφονία στο Σεράγεβο του κληρονόμου του θρόνου της Αυστροουγγαρίας, Αρχιδούκα Φραγκίσκου Φερδινάνδου της Αυστρίας, από το Σερβοβόσνιο φοιτητή *Gavrilo Princip*, πυροδοτήθηκε μια αλυσίδα γεγονότων στα οποία ενεπλάκησαν οι μεγάλες ευρωπαϊκές δυνάμεις και η Ρωσία. Τελικά η Αυστροουγγαρία παρέδωσε στη Σερβία ένα σκληρό τελεσίγραφο που δεν θα μπορούσε να γίνει δεκτό, με πρόθεση να προκαλέσει πόλεμο. Πράγματι, ο πόλεμος κηρύχθηκε στις 28 Ιουλίου 1914 και εξελίχθηκε σε

Μέχρι το Δεκέμβριο του 1914, οι Σέρβοι είχαν πετύχει να απωθήσουν τρεις φορές την εισβολή των Αυστροουγγικών στη χώρα τους. Το τίμημα όμως ήταν μεγάλο. Είχαν πάνω από 170.000 στρατιώτες νεκρούς, τραυματίες, αρρώστους ή αγνοούμενους. Επί πλέον, στις αρχές του 1915 ενέσκηψε στη χώρα μία πρωτοφανούς έντασης επιδημία τύφου - η χειρότερη στην παγκόσμια ιστορία- που έστειλε στο θάνατο περίπου 150.000 λαού.

Στις 7 Οκτωβρίου 1915, γερμανικά και αυστρουγγικά στρατεύματα εισέβαλαν στα σερβικά εδάφη, ενώ μία εβδομάδα μετά τους ακολούθησαν και οι Βούλγαροι από τα ανατολικά. Με τις δυνάμεις της Σερβίας πολύ μικρότερες σε αριθμό και πολύ εξασθενημένες, ο Βοεβόδας στρατηγός των Σέρβων Ραντομίρ Πούτνικ διέταξε πλήρη υποχώρηση του στρατού προς τα νοτιοδυτικά, μέσω του συμμαχικού Μαυροβουνίου και της ουδέτερης Αλβανίας (25 Νοεμβρίου 1915). Στην υποχώρηση, οι Σέρβοι είχαν για συμμάχους τόσο την μεγάλη κακοκαιρία και τους κακούς δρόμους που εμπόδιζαν τη γρήγορη προέλαση Γερμανών και Βουλγάρων, όσο και τα κακοτράχαλα και ύπουλα αλβανικά βουνά. Γι' αυτό και χιλιάδες

Σέρβοι που εγκατέλειπαν την πατρίδα βρήκαν το χρόνο να αποφύγουν τη σύλληψη.

Εντούτοις, αυτή η σερβική "κάθοδος των μυριών" είχε τεράστιες απώλειες, καθώς εκατοντάδες χιλιάδες από αυτούς, στρατιώτες και πολίτες, χάθηκαν εξαιτίας της πείνας, των ασθενειών, της δίψας και της υποθερμίας, αλλά και λόγω των επιθέσεων δυνάμεων του εχθρού και αλβανικών ομάδων (που δεν είχαν συγχωρήσει τις βαρβαρότητες των Σέρβων, όσα στα τέλη του 1912 είχαν καταλάβει και προσπαθήσει να προσαρτήσουν Αλβανικά εδάφη στην Αδριατική ακτή).

Οι συνθήκες αυτής της υποχώρησης ήταν καταστροφικές. Υπολογίζεται ότι περίπου 155.000 Σέρβοι, ως επί το πλείστον στρατιώτες, έφθασαν στην ακτή της Αδριατικής και μεταφέρθηκαν με συμμαχικά πλοία σε διάφορα ελληνικά νησιά και κυρίως στην Κέρκυρα, ενώ κατά την διάρκεια της υποχώρησης, περίπου 200.000 Σέρβοι χάθηκαν στα αλβανικά βουνά και χιλιάδες έχασαν τη ζωή τους μόλις έφθασαν στην Κέρκυρα. Αυτή η τεράστια, μαζική απώλεια τώσων στρατιωτών -αλλά και πολιτών- θεωρείται από τους Σέρβους ως μία από τις μεγαλύτερες τραγωδίες στην ιστορία

Ο Στρατηγός Ραντομίρ Πούτνικ που διέταξε την υποχώρηση.

Πίνακες ζωγραφικής με θέμα τον "Αλβανικό Γολγοθά" (οι τρεις του Σέρβου Μίλος Γολουονις).

του σερβικού έθνους, και έμεινε γνωστή ως "Αλβανικός Γολγοθάς".

Οι επιζήσαντες της υποχώρησης ήταν τόσο αδύναμοι, ώστε τις αμέσως επόμενες εβδομάδες μετά τη διάσωσή τους, χιλιάδες από αυτούς πέθαναν από εξάντληση.

Ενώ τα κύρια στρατόπεδα των Σέρβων φυγάδων δημιουργήθηκαν στο νησί της Κέρκυρας, (μικρό μέρος τους εστάλη στη Μπιζέρτα της Ιταλίας και αρκετοί από τους πολιτικούς πρόσφυγες έγιναν δεκτοί στη Γαλλία), οι άρρωστοι και οι ετοιμοθάνατοι, κυρίως στρατιώτες, περιθάλπονταν στο νησάκι Βίδο της Κέρκυρας για την πρόληψη επιδημιών. Παρά τη συμμαχική υλική βοήθεια, τις προσπάθειες δημιουργίας αυτοσχέδιων ιατρικών εγκαταστάσεων και τη συμπάρσταση των κατοίκων του νησιού, το ποσοστό θνησιμότητας ήταν υψηλό.

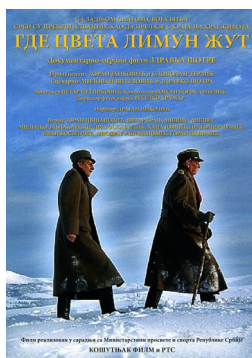
Λόγω του μικρού μεγέθους της νησίδας Βίδο και του βραχύδουρου εδάφους του, δημιουργήθηκε σύντομα η αναγκαιότητα "ταφής" των νεκρών στη θάλασσα. Πάνω από 5.000 Σέρβοι ετάφησαν με αυτό τον τρόπο. Έδεναν μάλιστα στα πτώματα πέτρες για να μην επιπλέουν. Η θαλάσσια αυτή περιοχή κοντά στη νησίδα Βίδο έμεινε γνωστή στους Σέρ-

Το γαλλικό νοσοκομειακό πλοίο "Αγ. Φραγκίσκος της Ασίζης" μετέφερε τα πτώματα του Βίδο στον υγρό τάφο τους.

Mihovil Logar. Συνέθεσε την καντάτα "Μπλε νεκροταφείο".

Αφίσα από ταινία ντοκιμαντέρ με θέμα τη σερβική τραγωδία.

βους ως Plava Grobnica (μπλε νεκροταφείο).

Για το τραγικό αυτό κομμάτι της σερβικής ιστορίας γράφτηκαν βιβλία, ποιήματα και τραγούδια. Ένα από αυτά είναι το νοσταλγικό τραγούδι *Tamo Daleko* (Εκεί μακριά) που γράφτηκε το 1916 από άγνωστο Σέρβο στρατιώτη στην Κέρκυρα και εξελίχθηκε σε δημοφιλέστατο πατριωτικό τραγούδι. Ήταν μάλιστα αυτό με το οποίο κατευόδωσαν στο τελευταίο ταξίδι το μεγάλο Σέρβο εφευρέτη Νικόλα Τέσλα.

Ιδού η μετάφραση των στίχων του τραγουδιού:

Εκεί μακριά, πέρα από τη θάλασσα,/ Υπάρχει το χωριό μου, υπάρχει η αγάπη μου./ Ω, γιατί έπρεπε να έχει έρθει η νύχτα εκείνη, η νύχτα η θλιβερή./ όταν εσύ, αγαπημένε μου έπρεπε να φύγεις για την μάχη την αιματηρή./ Εκεί μακριά όπου ανθίζουν τα κίτρινα λεμόνια,/ υπήρχε μόνο η πορεία του Σερβικού στρατού./ Μακριά Εκεί, μακριά από τη θάλασσα,/ υπάρχει το χωριό μου, υπάρχει η Σερβία!/ Από την πατρίδα μου μακριά, ζω στην Κέρκυρα,/ αλλά περήφανα φωνάζω: Ζήτω η Σερβία!

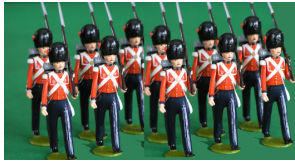
Παντελής Λεούσης

Η αλληλογραφία των Σέρβων της Κέρκυρας διεξάγεται μέσω των Γαλλικών Ταχυδρομείων, με την ενδεικτική σφραγίδα Postes Serbes.

Εκδοχή "κάρτας μάξιμουμ" σε καρτ ποστάλ που απεικονίζει το γνωστό Ποντικονήσι της Κέρκυρας, σε ανάμνηση της προσφυγής στο νησί των Σέρβων.

Μολυβένια στρατιωτάκια

του Δημήτρη Βαρελά

Η γενιά των πενηντάρηδων είναι βέβαιο πως στα παιδικά τους χρόνια είχαν αγαπήσει τα μικροσκοπικά μολυβένια στρατιωτάκια. Στην εποχή μας τα παλιά μολυβένια στρατιωτάκια αποτελούν πλέον μόνο συλλεκτικά αντικείμενα και αντικείμενα παιδικών ρομαντικών αναμνήσεων.

Πότε εμφανίστηκαν αυτές οι χαριτωμένες μεταλλίνες φιγούρες που αποτύπωναν ανθρώπους, ζώα και άλλα παιχνίδια. Η ιστορία τους είναι μακράιωνη και οι πρόγονοί τους εμφανίζονται σε ξύλινη μορφή στους τάφους των Αιγυπτίων βασιλέων. Παριστάνουν τοξότες, σπαθοφόρους θεούς και εμφανίζουν λεπτή επεξεργασία και ζωηρά χρώματα.

Σ' ένα προϊστορικό τύμβο της Καρινθίας (Κάρπτεν) στην Αυστρία, βρέθηκε ένα πρωτόγονο μολυβένιο στρατιωτάκι, έφιππο μάλιστα, ηλικίας τουλάχιστον εξακόσια χρόνια προ Χριστού. Ανάμεσα ακόμη και στις ελληνικές και ρωμαϊκές αρχαιότητες βρέθηκαν συχνά μικροσκοπικά αγαλματάκια από μολύβι, τσίγκο και χαλκό, με διάφορες παραστάσεις πολεμιστών.

Στον Μεσαίωνα, εμφανίζονται μολυβένιες φιγούρες με θρησκευτικές μορφές. Σώζονται από την εποχή εκείνη

φιγούρες με τον Χριστό, τον Άγιο Γεώργιο κλπ από μολύβι, ξύλο και ασημί.

Η πραγματική όμως πατρίδα των μολυβένιων στρατιωτών είναι η Νυρεμβέργη της Γερμανίας, όπου από τα μέσα του 16ου αιώνα αρχίζει τη μαζική παραγωγή.

Όταν γεννήθηκε ο πρώτος γιος του Λουδοβίκου ΙΔ' της Γαλλίας, ο βασιλιάς ήλιος ανάθεσε στον Κολμπέρ, τον υπουργό Οικονομικών, να του προμηθεύσει ανθρωπάκια από μολύβι, σαν κι αυτά που είχε κι έπαιζε όταν ήταν μικρός. Οι φιγούρες θα πρέπει να έχουν ύψος έξι εκατοστά, να είναι συμπαγείς και ολοστρόγγυλες (να μην έχουν επικίνδυνες για μικρά παιδιά μυτερές επιφάνειες). Μόλις η παραγγελία ολοκληρώνεται και παραδίνεται ακολουθεί τεράστια εξάπλωση σε όλη την Ευρώπη.

Από τα μέσα του 19ου αιώνα όλα τα παιδιά στην Ευρώπη έχουν στα παιχνίδια τους μολυβένια στρατιωτάκια. Πάσης φύσεως φιγούρες κατακλύζουν όλες τις προθήκες των καταστημάτων παιχνιδιών. Πωλούνται σε διάφορες μορφές, άλλες χωρίς χρώμα, και άλλες χρωματισμένες είτε από τον κατασκευαστή, είτε δίνεται η δυνατότητα στον αγοραστή

να τις χρωματίσει ο ίδιος.

Στρατιώτες της γαλλικής ιστορίας σε μολυβένιες μινιατούρες:

Εποχής Μεγ Ναπολέοντα, Τυμπατιστής 18ου αι., Πεζικάριοι 16ου αι. και του 1914, Σταυροφόρος 12ου αι..

Μεγάλη ώθηση στην ανάπτυξη των μολυβένιων στρατιωτών έδωσε και το διάσημο παραμύθι του Χανς Κρίστιαν Άντερσεν το οποίο εκδόθηκε το 1838 και περιγράφει την ιστορία ενός ρομαντικού έρωτα ενός μολυβένιου στρατιώτη με ένα πόδι και μιας χάρτινης μπαλαρίνας που είχε τεράστια απήχηση και παίζεται μέχρι και σήμερα με ανάλογη επιτυχία.

Με το ξέσπασμα του Α' Παγκοσμίου Πολέμου η βιομηχανία μολυβένιων παιχνιδιών δέχεται ισχυρό πλήγμα λόγω του ότι η πρώτη ύλη (κασσίτερος) χρησιμοποιείται στην πολεμική βιομηχανία.

Αμέσως μετά το τέλος του πρώτου Μεγάλου Πολέμου αρχίζει και πάλι η παραγωγή μολυβένιων στρατιωτών. Μάλιστα από παιδικό παιχνίδι γίνεται, σταδιακά, χόμπι των πατεράδων οι οποίοι δημιουργούν μακέτες με αναπαραστάσεις μαχών και άλλων ιστορικών γεγονότων.

Η Εβραία επιχειρηματίας Otto Gottstein (1892-1951) ρίχνει στην αγορά μολυβένιες φιγούρες κοινωνικο-ιστορικών προσωπικοτήτων. Παρήγαγε πάνω από 1.000 φιγούρες με ευρεία γκάμα μολυβένιων φιγουρών, από τους δεινοσαύρους μέχρι τον Montezuma. Δίνει τεράστια σημασία την λεπτομέρεια και δημιουργεί ανεπανάληπτες μολυβένιες φιγούρες με καλλιτεχνικό χρωματισμό. Για την όσο το δυνατόν πειστικότερη αναπαράσταση συνεργάστηκε με κορυφαίους ιστορικούς και ειδικούς (ενδυματολόγους, κλπ) για να επιτευχθεί η ακρίβεια κάθε φιγούρας.

Το "στρατιωτάκι" του Άντερσεν. Κάτω, με τη χάρτινη μπαλαρίνα.

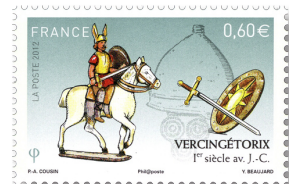

Από τις περιπέτειες του "μολυβένιου στρατιώτη" του Άντερσεν, σε ΚΜ.

Μέχρι τις μέρες μας η δημιουργία μολυβένιων φιγουρών (κυρίως στρατιωτικών μορφών) αποτελεί ένα από τα πλέον διαδεδομένα χόμπι με αποτέλεσμα, από την κακοσχηματισμένη και άχρωμη φιγούρα του 16ου αιώνα, να φτάσουμε σε μικρά καλλιτεχνήματα, μικρογραφίες ζωγραφικής τέχνης.

Στην Ελλάδα το 1930 ο Θωμάς Ακουαρόνε ξεκινά μία ιδέα από τα χρησιμοποιημένα και άχρηστα πλέον μολυβένια στοιχεία του τυπογραφείου. Φέρνοντας ειδικά καλούπια από την Γερμανία κατασκεύασε τα πρώτα μολυβένια στρατιωτάκια και τα παρουσίασε στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης. Από εκεί τα πράγματα πήγαν το δρόμο τους και με τη μεγάλη επιτυχία και ανταπόκριση που είχαν τα μολυβένια στρατιωτάκια, ο Θωμάς Ακουαρόνε είχε πια "μπει στο παιχνίδι" για τα καλά, αφήνοντας πλέον το τυπογραφείο στα χέρια των αδερφών του και επεκτείνεται στην κατασκευή παιχνιδιών τόσο από μολύβι όσο και από άλλα υλικά.

Από το 1948, μετά το τέλος του πολέμου, πάλι από τα περίπτερα της Διεθνούς Έκθεσης της Θεσσαλονίκης, πρωτοπαρουσιάζονται νέα παιχνίδια, εμφανώς επηρεασμένα από τη μόδα της εποχής: στρατιωτικά τζιπ, αεροπλάνα και τανκς. Από το 1956 η επιχείρηση αλλάζει διακριτικό τίτλο και ονομάζεται πλέον "Παιχνίδια ΕΠΑ" και γίνεται από τις μεγάλες επιχειρήσεις κατασκευής παιχνιδιών στην Ελλάδα.

Αριστερά, ο Γαλάτης αρχηγός Vercingetorix (1ος π.Χ. αι.). Στη μέση, εξώφυλλο από γαλλικό τευχίδιο με μολυβένιες μινιατούρες. Δεξιά, μολυβένιος Ισπανός ιππότης (αυτοκόλλητο γραμματόσημο).

Ανοικτή επιστολή...

...προς νέους θεματικούς

Η "Ανοικτή Επιστολή" είναι μία μόνιμη στήλη του περιοδικού μας, στην οποία παρουσιάζονται όλες οι χρήσιμες πληροφορίες για τον καταρτισμό μιας θεματικής συλλογής που φιλοδοξεί να εκτεθεί σε επίσημη εθνική έκθεση ή έκθεση FIP-FEPA, από την επιλογή του θέματος, του χαρτιού και του φιλοτελικού υλικού, μέχρι και την καλύτερη αισθητική της παρουσίαση.

Ένα από τα πιο γνωστά και διαδεδομένα φιλοτελικά αντικείμενα είναι οι Φάκελοι Πρώτης Ημέρας Κυκλοφορίας, οι γνωστοί μας ΦΠΗΚ (ή FDC για τους αγγλόφωνους). Από καταβολής φιλοτελισμού, άγνωστο πώς, κέρδισαν το ενδιαφέρον των φιλοτελιστών όλου του κόσμου. Ειδικά από την περίοδο που τα Ταχυδρομεία άρχισαν να τους εκδίδουν επισήμως, χρησιμοποιώντας φακέλους ποικίλων σχημάτων και αποχρώσεων και διακοσμώντας τους με εντυπωσιακές παραστάσεις και σφραγίδες, οι ΦΠΗΚ γνώρισαν μεγάλη δημοτικότητα και άνθηση.

Υπάρχουν ωστόσο και χώρες, τα Ταχυδρομεία των οποίων δεν εξέδωσαν τέτοιους φακέλους, όπως π.χ. η Ιταλία. Σε αυτές τις χώρες δραστηριοποιήθηκαν διάφοροι φιλοτελικοί οίκοι, παράγοντας ΦΠΗΚ σε τρεις, τέσσερις ή και περισσότερους διαφορετικούς τύπους.

Τα πρώτα χρόνια της εμφάνισης του γραμματοσήμου, το ακυρωτικό σήμαντρο με την ένδειξη της ημερομηνίας αποστολής έμπαινε στις επιστολές που είχαν μοναδικό προορισμό την αλληλογραφία. Γι' αυτό και όλοι οι ΦΠΗΚ ήταν τυχαίοι. Με τον καιρό, και όταν το "χόμπι" των ΦΠΗΚ άρχισε να διαδίδεται, το σήμαντρο άρχισε να χρησιμοποιείται και χαριστικά. Έτσι δημιουργήθηκαν οι φάκελοι πρώτης ημέρας κυκλοφορίας που έφεραν ολόκληρη τη σειρά (σε δύο ή περισσότερους φακέλους αν η σειρά ήταν μεγάλη), ταχυδρομημένοι ή μη, συστημένοι ή μη, στη συντριπτική τους πλειοψηφία με τέλος που δεν ανταποκρίνεται στα πραγματικά τέλη, οιουδήποτε βάρους ή τρόπου αποστολής.

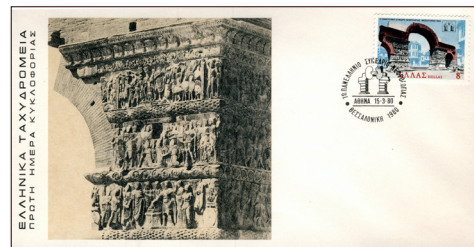
Η αναμνηστική σφραγίδα που συνοδεύει τους ΦΠΗΚ εμφανίστηκε σχετικά αργά. Η Γαλλία, που θεωρείται μεγάλη φιλοτελική χώρα και της οποίας οι φιλοτελικές δραστηριότητες μπορούν να χρησιμοποιηθούν σαν ένδειξη των φιλοτελικών εξελίξεων, χρησιμοποίησε για πρώτη φορά αναμνηστική σφραγίδα το 1936 (Rouget de l'Isle, Υν. 314), πάνω σε φάκελο χωρίς διάκοσμο.

Μεσολάβησε μία διακοπή 14 ετών μέχρι την οριστική καθιέρωση των αναμνηστικών σφραγίδων από τους Γάλλους (1950), ενώ από το Φεβρουάριο του 1951 εμφανίστηκαν οι λέξεις "Premier Jour" (πρώτη ημέρα) πάνω σ' αυτές. Χρειάστηκε όμως να περάσουν μερικά χρόνια ακόμα, μέχρις ότου οι σφραγίδες πρώτης ημέρας να γίνουν εικονογραφημένες.

Ας επανέλθουμε όμως στους ΦΠΗΚ, μια και για τις αναμνηστικές σφραγίδες θα μιλήσουμε ιδιαίτερα σε άλλο κεφάλαιο.

Ωραίος, αλλά ακατάλληλος ΦΠΗΚ. Το μόνο ταχυδρομικό στοιχείο του είναι το γραμματόσημο. Καλύτερα να εκτεθεί μόνο του, αφού ούτε η σφραγίδα προσθέτει κάτι θεματικά (Φάκελος κατασκευής του γράφοντος).

Ένας ακόμα ακατάλληλος ΦΠΗΚ, παρά την εικονογράφηση και την εικονογραφημένη σφραγίδα ΠΗΚ. Η εικονογράφηση στα αριστερά δεν είναι εκθέσιμη. Το γραμματόσημο με τη σφραγίδα εκτίθεται μόνο σε "παράθυρο".

Η πρακτική της διακόσμησης των φακέλων άρχισε να εφαρμόζεται λίγο μετά το 1950, με σκοπό να καταστούν ελκυστικότεροι στους φιλοτελιστές. Στην Ελλάδα μας ήρθε το 1958, με την διάθεση στο κοινό διακοσμημένων φακέλων της σειράς "Λιμάνια". Η επικόλληση των γραμματοσήμων γινόταν από τους φιλοτελιστές. Το ίδιο έγινε και με τα "Νομίσματα Α'", όπου ο καθένας μπορούσε να επικολήσει γραμματόσημα της σειράς πάνω στους φακέλους και να ζητήσει τη σφράγισή τους με την ειδική αναμνηστική σφραγίδα (αρχαίο νόμισμα της Πάρου). Επάνω στο φάκελο υπήρχε η γαλλόφωνη επιγραφή "POSTES HELLENIQUES PREMIER JOUR D'EMISSION".

Επίσημα διακοσμημένοι ελληνικοί ΦΠΗΚ, με όλα τα στοιχεία τους κατασκευασμένα από τα Ταχυδρομεία, εμφανίστηκαν, περιστασιακά, από το 1959 και εντεύθεν ("Αρχαίο Θέατρο" κτλ.).

Αρκετοί φιλοτελιστές βρίσκονται σε σύγχυση, για το ποιο από τους ΦΠΗΚ είναι εκθέσιμοι. Κανονικά, και σύμφωνα με τις αρχές που θα έπρεπε να ισχύουν για όλες τις εκθεσιακές Τάξεις, αποδεκτοί είναι μόνο αυτοί που σφραγίστηκαν τυχαία, όταν δηλαδή ο αποστολέας πήγε στο ταχυδρομείο για να ταχυδρομήσει την επιστολή του και, συμπωματικά, η ημέρα αυτή ήταν "ημέρα κυκλοφορίας" μιας νέας έκδοσης. Όμως αυτό δεν θα μπορούσε να έχει εφαρμογή στο Θεματικό Φιλοτελισμό για τους εξής τρεις λόγους:

1. Η "Πρώτη Ημέρα" δεν προσθέτει τίποτε στη θεματική πληροφορία ή στην εξέλιξη του μύθου μιας θεματικής συλλογής.

2. Θα αποστερούσε τον θεματικό φιλοτελισμό από ένα πολύτιμο φιλοτελικό είδος, αυτό της αναμνηστικής σφραγίδας ημέρας κυκλοφορίας, που σε πολλές περιπτώσεις τεκμηριώνει μοναδικές θεματικές πληροφορίες.

3. Θα δημιουργούσε το παράδοξο, μία σπάνια πλήρης σειρά επί ΦΠΗΚ να μην είναι δυνατό να εκτεθεί (π.χ. μία Α' Ολυμπιακή του 1896).

Ας δούμε όμως καλύτερα το τι ακριβώς προβλέπουν σχετικά οι Κανονισμοί και οι Οδηγίες της FIP για το φιλοτελικό υλικό:

...Στην περίπτωση των σφραγισμένων αντικειμένων θα πρέπει να γίνεται προτίμηση στη γνήσια ταχυδρομική χρήση και στη συμμόρφωση με τα σύγχρονα ταχυδρομικά τέλη.

(Πρέπει να προτιμάται:)

- κανονικά μεταφερθείσα εμπορική αλληλογραφία με σχετικές σφραγίδες, σε αντίθεση με τα απλά αναμνηστικά αντικείμενα και άλλα συναφή, που κατασκευάζονται για να ευχαριστήσουν τους συλλέκτες, π.χ. διακοσμημένοι φάκελοι ΠΗΚ (ακόμα και αν αυτοί εκδίδονται από την ταχ. υπηρεσία), κάρτες μάξιμουμ κτλ.

Ιδανική μορφή ΦΠΗΚ. Χωρίς περιττές εικονογραφίες, συστημένος, με πολλαπλά εικονιζόμενο το θέμα και ειδική αναμνηστική σφραγίδα.

Θεματικά κατάλληλος ΦΠΗΚ, ταχυδρομημένος, με αναμνηστική σφραγίδα και ενδείξεις αεροπορικού, συστημένου και επείγοντος ταχυδρομείου.

- κανονικά ταχυδρομημένα αντικείμενα με κανονικό τέλος και σχετικές θεματικές σφραγίδες, σε αντίθεση με χαριστικές σφραγίδες συχνά με μειωμένο τέλος, ή, ακόμη χειρότερα, με "λευκές" σφραγίδες (εκτός της περίπτωσης προνομίου ατέλειας).

- κανονικά τέλη, σε αντίθεση με πολύ μεγαλύτερα για φιλοτελικούς λόγους (π.χ. πλήρεις σειρές).

Είναι σαφές λοιπόν το τι "προτιμάται". Προτιμάται το γνήσια ταχυδρομικό υλικό, με γνήσια ταχυδρομική χρήση. "Προτιμάται" όμως δεν σημαίνει ούτε "απαγορεύεται", ούτε "αποκλείεται". Διότι, για παράδειγμα, οι κανονισμοί του θεματικού φιλοτελισμού αποδέχονται την αναμνηστική σφραγίδα, η οποία, ως γνωστόν, αποτελεί υλικό που δεν χρησιμοποιείται για την κανονική αλληλογραφία. Ακυρώνει ένα γραμματόσημο μόνο μετά από συγκεκριμένο αίτημα του συλλέκτη. Θα μου πείτε, εφόσον η αναμνηστική σφραγίδα είναι καθαρά "φιλοτελικό" προϊόν, τότε γιατί δεν αποκλείεται από τα θεματικά εκθέματα; Διότι ο Θεματικός Φιλοτελισμός θα έχανε έτσι μία από τις σημαντικότερες πηγές άντλησης θεματικής πληροφορίας. Ας μη λησμονούμε ότι ο θεματικός φιλοτελισμός είναι μία περισσότερο εκλαϊκευμένη μορφή φιλοτελισμού. Ακολουθεί τους υγιείς γενικούς φιλοτελικούς κανόνες, όχι όμως με

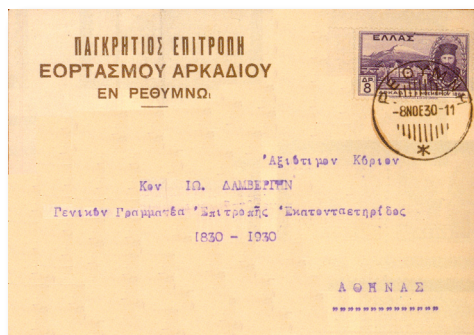
την ακαμψία, π.χ. της Ταχυδρομικής Ιστορίας ή του Παραδοσιακού Φιλοτελισμού. Όταν έχεις να αντιμετωπίσεις την τεράστια δυσκολία της αφήγησης ενός μύθου μέσα από τις εικόνες των αμιγώς ταχυδρομικού υλικού, η εξαίρεση της μιας ή της άλλης κατηγορίας υλικού μπορεί να καταστήσει το όλο εγχείρημα ανέφικτο, ή να περιορίσει τα χιλιάδες θέματα που παρουσιάζονται σήμερα σαν τίτλοι συλλογών σε μερικές δεκάδες, καθιστώντας τον Θεματικό Φιλοτελισμό βαρετό, μονότονο και όχι συναρπαστικά πρωτότυπο όπως είναι σήμερα.

Οι ΦΠΗΚ είναι συχνά πανέμορφοι, όπως αυτός του Ιράν. Ωστόσο, δεν είναι μόνο η ομορφιά το ζητούμενο.

Επίσημος ΦΠΗΚ, ταξιδεμένος, συστημένος, με σήμαντρο άφιξης. Παίρνει και αυτός "άφεση αμαρτιών" και εκτίθεται. Όχι όμως για "μεγάλες προσδοκίες"!

ΦΠΗΚ. Τυπικά ακατάλληλος για να εκθεθεί. Εδώ όμως πρόκειται για ειδικό εορταστικό φάκελο της επετείου του Αρκαδίου, και, κυρίως, για γνήσια ταχυδρομημένο αντικείμενο του 1930, με σφραγίδα "Ρέθυμνο". Ποιος θα ενοχληθεί από την παρουσία του;

Με βάση όλα όσα είπαμε μέχρι εδώ, μπορούμε να βάλουμε σε τάξη το ποιους φακέλους πρώτης ημέρας κυκλοφορίας μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε και με ποιο τρόπο.

1. ΦΠΗΚ χωρίς αναμνηστική σφραγίδα αποκλείονται. Η Πρώτη Ημέρα δεν έχει καμία σημασία στο Θεματικό Φιλοτελισμό, ούτε προσθέτει στη θεματική πληροφορία.

2. Κατ' εξαίρεση, ΦΠΗΚ παλαιότερων εποχών, μη εικονογραφημένοι, είτε γραμματοσημασμένοι με πλήρεις σειρές (αν η εικόνα που παρουσιάζουν είναι κοινή σε όλη τη σειρά, ή το θέμα τους είναι ενιαίο), είτε με μεμονωμένα γραμματόσημα που ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του θέματος που αναπτύσσουμε, μπορούν να εκθεθούν αν είναι ιδιαίτερης αξίας ή σπανιότητας. Στο Θεματικό Φιλοτελισμό, ο "εντυπωσιασμός" μέσω ακριβού ή σπάνιου υλικού είναι θεμιτός, έστω και με μικρή "έκπτωση" των βασικών αρχών. Διότι, πώς να μη βάλεις στη συλλογή σου την θεά Αθηνά των 75 Δρ. της Δημοκρατίας σε Α' ημέρα, επειδή δεν είναι σωστό το τέλος; Βέβαια, η περίπτωση μία συλλογή να περιλαμβάνει πολλά σπάνια κομμάτια τέτοιας βαρύτητας είναι απίθανη. Αρα αναφερόμαστε σε ένα ή δύο παρόμοια ανά συλλογή.

3. Διακοσμημένος ΦΠΗΚ δεν εκτίθεται ολόκληρος. Εκτίθεται μόνο το γραμματόσημο με την αναμνηστική σφραγίδα, σε "παράθυρο".

4. Διακοσμημένος ΦΠΗΚ μπορεί κατ' εξαίρεση να εκθεθεί ολόκληρος όταν είναι συστημένος, φέρει ένδειξη δηλωμένης αξίας, κτλ. Όταν, δηλαδή, έχει αποδεδειγμένα "ταξιδέψει" και έχει δεχθεί το κύρος μιας ταξιδιωτικής ταχυδρομικής ένδειξης, παίρνει -θα λέγαμε- "άφεση αμαρτιών".

Ωστόσο, καλό είναι τέτοιοι φάκελοι να μην υπάρχουν πολλοί σε ένα θεματικό έκθεμα.

Τα τελευταία χρόνια οι ΦΠΗΚ έχουν γνωρίσει διεθνή απαξία. Σε αυτό συνέβαλε και η εμπορική τους πτώση. Πλην των φιλοτελιστών "οικιακών συλλογών" που εξακολουθούν να εντυπωσιάζονται από την ομορφιά τους ή να είναι αιχμάλωτοι της δικής τους άγνοιας, όλοι οι φιλοτελιστές με κάποια γνώση, εκθεσιακοί ή μη, τους έχουν απαρνηθεί. Το ίδιο πρέπει να κάνουν και οι θεματικοί που αποβλέπουν σε φιλόδοξες εκθεσιακές συμμετοχές και διακρίσεις. Με μεγαλύτερη μάλιστα αυστηρότητα. Στην ουσία είναι λίγοι οι φάκελοι ΠΗΚ που, είτε λόγω της σπανιότητάς τους, είτε λόγω της σπουδαίας πληροφορίας που προσφέρει η αναμνηστική σφραγίδα τους, προσθέτουν πραγματικά στο έκθεμα, καθιστώντας την παρουσία τους ανεκτή, θεμιτή, σπανίως και απαραίτητη.

Παντελής Λεουσίας

Ταχυδρομικές καινοτομίες: "Ξύλινα γραμματόσημα"!

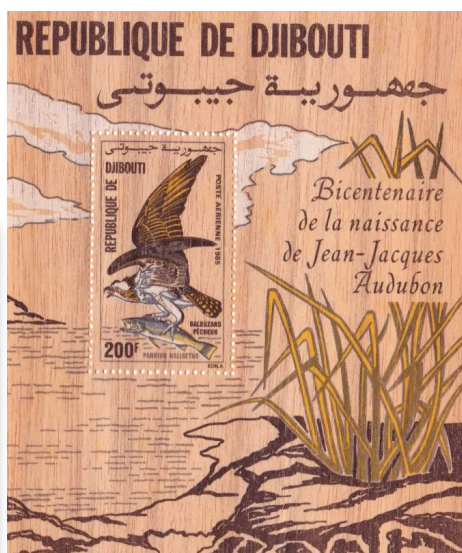
Είναι απίστευτο το τι σκαρφίζονται τα ταχυδρομεία σε ολόκληρο τον κόσμο προκειμένου να προσελκύσουν τους συλλέκτες και να αυξήσουν τις πωλήσεις τους. Απίστευτη και η ποικιλία των υλικών, οι καινοτομίες, οι τεχνικές και τα άλλα "τερτίπια". Πέρα από τα "προσωπικά", τα αυτοκόλλητα και τα ιδιωτικά γραμματόσημα που μπήκαν πια στη ζωή μας και ήδη τα συνηθίσαμε, υπάρχει και μία σειρά ολόκληρη από άλλες "πρωτοτυπίες" που σφαλώς πολλοί δεν γνωρίζουν.

Ένα ακόμη υλικό που μερικά ταχυδρομεία θεώρησαν ότι είναι κατάλληλο για τη δημιουργία νέου τύπου γραμματόσημα είναι και το ξύλο. Προσπαθώντας φιλότιμα να δελεάσουν τους συλλέκτες και να τους στείλουν στα φιλοτελικά γκισέ, σκέφτηκαν ότι το χαρτί είναι πια πολύ συνηθισμένο σαν υπόβαθρο για την εκτύπωση γραμματοσήμων. Σκέφτηκαν μάλιστα πως αντί να τα αποκαλούμε χαϊδευτικά "μικρά χαρτάκια", καλό θα είναι να τα λέμε εφεξής "μικρά ξυλάκια"!

Ευτυχώς δεν είναι πολλές οι χώρες που μπήκαν σε αυτή την "καινοτόμο" διαδικασία. Εντύπωση κάνει ωστόσο η σταθερή παρουσία της πλούσιας Ελβετίας σε όλες αυτές τους νεωτερισμούς. Γραμματόσημα δίσκοι, γραμματόσημα σε ύφασμα, σε ξύλο... Το ελβετικό γραμματόσημο είχε ανέκαθεν κάποια σοβαρότητα, κάποιο κύρος, και λόγω της νομισματικής σταθερότητας της χώρας. Να το θεωρήσουμε ως κρατική "απληστία"; Πάντως, πρόφαση γι' αυτή την έκδοση είναι η διαφήμιση της καλής ποιότητας ξυλείας που παράγει η χώρα, όπως αναγράφεται στο κάτω αριστερό μέρος του εικονιζόμενου ΦΠΗΚ.

Όσο για το Τζιμπουτί; Φαίνεται ότι διαθέτει μαγάλα αποθέματα "αφρικανικής ξυλείας"!

Η Γιορτή της βασιλόπιτας του 2016

Για μια ακόμη χρονιά, ο Σύλλογός μας και ο αδελφός Σύλλογος "Φιλοτελιστές των Αθηνών" συνεργάστηκαν και διοργάνωσαν από κοινού τη γιορτή της πρωτοχρονιάτικη πίτας στην όμορφη και φιλόξενη αίθουσα τελετών της Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών της οδού Γενναδίου.

Παρά τις "απειλές" των μετεωρολογικών δελτίων για τα χειρότερα, απόμεινε μόνο το τσουχτερό κρύο για να αποτρέψει αρκετούς φίλους μας από του να συνεορτάσουν μαζί μας. Παρά ταύτα, η ευρύχωρη αίθουσα ήταν σχεδόν γεμάτη, η ατμόσφαιρα χαρούμενη και εορταστική και η επιτυχία της βραδιάς αναμφισβήτητη.

Τη εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους Πρόεδροι και Μέλη Διοικητικών Συμβουλίων αθηναϊκών φιλοτελικών σωματείων, φιλοτελιστές και φίλοι των δύο Συλλόγων.

Αισθητή ήταν η απουσία εκπροσώπησης των Ελληνικών Ταχυδρομείων.

Η γιορτή διανθίστηκε και πάλι με ομιλία του προέδρου Π. Λεούση. Αυτή τη φορά το θέμα ήταν *"Η γέννηση και η εξέλιξη του μιούζικαλ μέσα από τα γραμματόσημα"*. Η ομιλία τεκμηριώθηκε φιλοτελικά με πλούσιο ταχυδρομικό υλικό και συνοδεύτηκε με προβολή σε οθόνη χαρακτηριστικών αποσπασμάτων από ταινίες σε βίντεο, προκαλώντας τις αναμνήσεις των παρευρισκομένων.

Αλλά και η ύπαρξη πιάνου στην όμορφη αίθουσα συνέβαλε στην ευχάριστη ατμόσφαιρα της βραδιάς, καθώς έδωσε την δυνατότητα στον ομιλητή να αρχίσει τη βραδιά με τη σύνθεσή του *"Ύμνος στο γραμματόσημο"* και να παίξει γνωστές μελωδίες από μιούζικαλ που άφησαν εποχή.

Νικητές των δύο "νομισμάτων" της πίτας (εφέτος έγινε με κλήρωση) και των αντίστοιχων δώρων ήταν ο κ. Δημήτρης Αετουδάκης, Μέλος του ΔΣ της Παγκρητίου Ενώσεως, και η κ. Μαρίνα Πολυχρονίδου. Το πρώτο δώρο ήταν το λεύκωμα *"Μουσική Θέατρο Χορός στον Ελληνικό και Κυπριακό Φιλοτελισμό"* του Π. Λεούση και το δεύτερο μία σειρά "proof" νομισμάτων, προσφορά του γνωστού εμπόρου γραμματοσήμων και μέλους του συλλόγου μας Γιώργου Χατζηθεοδωρίδη.

Όπως πάντα, η βραδιά έκλεισε με μικρό δείπνο, μερικά ποτήρια κρασί και ευχές για "και του χρόνου"!

Μερική άποψη της σχεδόν κατήμεστης αίθουσας τελετών της Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών.

Ο Π. Λεουσίης "επί το έργον". Δεξιά, ο "τυχερός" της ημέρας κ. Αετουδάκης μόλις παρέλαβε το δώρο του.

Ο Β. Σεκόπουλος ετοιμάζει τα της πίτας, ενώπιον των Π. Καγκελάρη, Π. Λούση, Β. Πετρόχειλου, Α. Ιατρίδη και Η. Περγίκα (από τα ΔΣ των δύο συλλόγων).

Φιλοτελιστές, μέλη και φίλοι παρακολουθούν την τελετή κοπής της πίτας και την ομιλία.

Το προφυλακτικό και η ιστορία του

Όταν ήμασαν νέοι, η αναζήτηση μιας "μπέκας" ή μιας "σκουφίσας" από το περίπτερο χρειαζόταν μια μικρή ψυχολογική προετοιμασία. Άλλοι με περισσότερο, άλλοι με λιγότερο δισταγμό, το αποτολμούσαμε. Ήταν τα χρόνια που η χρήση των προφυλακτικών δεν είχε ακόμα μπει στις διαφημιστικές προτεραιότητες των Υπουργείων Υγείας και άλλων δημόσιων και ιδιωτικών φορέων. Ήταν και η σεμνότητα της εποχής... Όταν όμως εμφανίστηκε η κατάρα του AIDS και φθάσαμε στο σημείο να μοιράζονται δωρεάν προφυλακτικά στους δρόμους, ακόμα και τα τελευταία ταμπό διαλύθηκαν, και σήμερα μιλάμε γι' αυτά όπως μιλάμε για μια ασπιρίνη ή για ένα έμπλαστρο για τους πόνους στη μέση!

Παρά το γεγονός ότι στην αρχαία Αίγυπτο, Ελλάδα, και Ρώμη, η πρόληψη της εγκυμοσύνης θεωρείτο γενικά ευθύνη των γυναικών, με αποτέλεσμα οι μέθοδοι αντισύλληψης να είναι δική τους αρμοδιότητα, υπάρχουν τεκμήρια από το 3.000 π.Χ. που φανερώνουν ότι οι Αιγύπτιοι στρατιώτες που επιθυμούσαν να προστατεύσουν

τους εαυτούς τους από αφοροδισία νοσήματα χρησιμοποιούσαν έντερα προβάτου ή κύστεις από χοίρους. Αργότερα, πριν από τον 15ο αιώνα, καταγράφεται επίσης στην Ασία κάποια χρήση προφυλακτικών ως μέσων αντισύλληψης που κάλυπταν

μόνο το κεφάλι του πέους, σε χρήση μόνο από μέλη των ανώτερων τάξεων. Τα υλικά κατασκευής τους ήταν λεπτό χαρτί σαν γάζα, λαδωμένο ύφασμα, μετάξι ή βελούδο.

Στην Ιταλία του 16ου αιώνα, ο χειρουργός και ανατόμος Γκαμπριέλε Φαλόπιο (1523-1562) έγραψε μια πραγματεία για τη σύφιλη, μετά από ένα ξέσπασμα της αρρώστιας του 1490 που προκάλεσε πολλούς θανάτους. Ήταν η πρώτη τεκμηριωμένη αναφορά στο στέλεχος της σύφιλης στην Ευρώπη και η πρώτη φορά που περιγράφεται η χρήση προφυλακτικού, ως μια "θήκη από ελαφρύ ύφασμα, φτιαγμένη στα μέτρα (!), εμποτισμένη σε διάλυμα χημικών, που αφήνεται να στεγνώσει πριν τη χρήση". Η αποτελεσματικότητα της πρότασης του Φαλόπιο δοκιμάστηκε σε 1.100 άτομα. Όμως, πολλοί θεωρούν ότι στην πραγματικότητα επρόκειτο για μέθοδο θεραπείας μετά την επαφή.

Λίγο μετά εμφανίστηκαν πλήθος λογοτεχνικές αναφορές σε όλη την Ευρώπη για τη χρήση καλυμάτων του πέους, τόσο για την πρόληψη των ασθενειών, όσο και για τον έλεγχο των γεννήσεων, κυρίως για το δεύτερο. Η πρώτη ένδειξη ότι αυτές οι συσκευές χρησιμοποιούνταν βρίσκεται στη θεολογική δημοσίευση του 1605 *De iustitia et iure* (Για τη δικαιοσύνη και το δίκαιο) ενός καθολικού θε-

Προφυλακτικά του 1813 (άνω) και 1900 (κάτω), από έντερο προβάτου.

1: Η Αιθιοπία προπαγανδίζει το προφυλακτικό, 2 & 3: Η Καμπότζη επίσης (το πρώτο δεν κυκλοφόρησε τελικά ενώ το 2ο διαφημίζει το "No 1", τη γνωστότερη μάρκα της χώρας), και η FYROM το προπαγανδίζει με σκίτσα.

ολόγου, ο οποίος καταδικάζει τη χρήση τους ως ανήθικη.

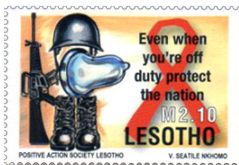
Το 1666, η Αγγλική Επιτροπή Γεννήσεων αποδίδει την πώση της γονιμότητας της εποχής στη χρήση των "condoms" (προφυλακτικό στα αγγλικά). Αυτή είναι και η πρώτη τεκμηριωμένη χρήση αυτής της λέξης.

Εκτός από τη χρήση λινού υφάσματος, προφυλακτικά κατά τη διάρκεια της Αναγέννησης κατασκευάζονταν από έντερα και ουροδόχους κύστες ζώων.

Είναι γνωστό ότι στα τέλη του 16ου αιώνα, Ολλανδοί έμποροι εισήγαγαν προφυλακτικά από "λεπτό δέρμα" στην Ιαπωνία. Σε αντίθεση με τα προφυλακτικά από κέρατο που χρησιμοποιούσαν οι Ιάπωνες μέχρι τότε, τα προφυλακτικά από δέρμα κάλυπταν ολόκληρο το πέος.

Από τον 18ο αιώνα, πολλοί νομικοί, θρησκευτικοί και ιατρικοί κύκλοι ήταν αντίθετοι στη χρήση προφυλακτικού, θεωρώντας ότι συμβάλλει στην υπογεννητικότητα, δεν παρέχει πλήρη προστασία έναντι των σεξουαλικά μεταδιδόμενων λοιμώξεων ενώ, πιστεύοντας το αντίθετο, ενθαρρύνεται η σεξουαλική ασυδοσία.

Εν τούτοις, και παρά τις κάποιες αντιδράσεις, η αγορά προφυλακτικών αυξήθηκε γρήγορα. Τον 18ο αιώνα, ήταν διαθέσιμα σε ποικιλία μεγεθών, γίνονταν είτε από λινό επεξεργασμένο με χημικές ουσίες ή από "δέρμα", δηλαδή κύστη ή έντερο μαλακωμένο μετά από επεξεργασία με θείο και

"Προστατεύετε το έθνος ακόμα και όταν είστε εκτός υπηρεσίας".

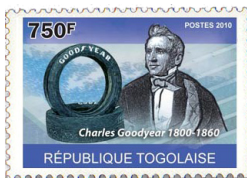
λίγες δεκαετίες αργότερα ο Τζάκομο Καζανόβα (1725 - 1798) έδωσε στο προφυλακτικό το όνομα "Εγγλέζικη ρεντιγκότα" και έκανε χρήση αυτής της "μικρής τσάντας από δέρμα που επινόησαν οι Άγγλοι για μην ανησυχούν κάνοντας καλό σεξ."

Στις αρχές του 19ου αιώνα τα προφυλακτικά άρχισαν να χρησιμοποιούνται και από τις φτωχότερες τάξεις, χωρίς ποτέ να πάσουν να υπάρχουν αντιδράσεις, και αμφιβολίες για την αξιοπιστία τους, καθώς ήταν συχνά γεμάτα τρύπες, έσπαζαν εύκολα κτλ. Πάντως, παρά τους νόμους που πολλά κράτη ψήφισαν για την απαγόρευση της χρήσης τους, στο τέλος του 19ου αι. τα προφυλακτικά ήταν το δημοφιλέστερο μέσο ελέγχου μιας εγκυμοσύνης.

Μετά τα μέσα του 19ου αιώνα, οι σεξουαλικά μεταδιδόμενες ασθένειες στις ΗΠΑ εκτινάχθηκαν στα ύψη, τόσο ως επιπτώση του Αμερικανικού Εμφυλίου, όσο και λόγω της άγνοιας μεθόδων πρόληψης. Τότε ήταν που εισήχθησαν για πρώτη φορά μαθήματα σεξουαλικής αγωγής σε δημόσια σχολεία, διδασκαλία για αφροδίσια νοσήματα και τους τρόπους μετάδοσής τους. Κυρίαρχη συμβουλή ήταν η αποχή, ενώ τα

Ο Καζανόβας φουσκώνει ένα προφυλακτικό. (Χαλκογραφία εποχής)

Γκουντγιάρ, δημιουργός των πρώτων προφυλακτικών από ελαστικό.

Προφυλαχθείτε!

Πρόσθετα, προπαγανδιστικά τέλη Σερβίας για την αλληλογραφία των "καυτών" μηνών Ιουλίου-Ιουλίου. Εφαρμόστηκε αρκετά χρόνια.

Προφυλακτικό που "πατά" το AIDS & άλλα που προστατεύουν εκ των άνω!

προφυλακτικά δεν προτεινόταν επειδή η ιατρική κοινότητα και οι θεματοφύλακες της ηθικής θεωρούσαν ότι τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα είναι τιμωρία για όσους έχουν κακή σεξουαλική συμπεριφορά. Το στίγμα κατά αυτών των ασθενών ήταν τόσο μεγάλο, ώστε πολλά νοσοκομεία αρνούταν να δεχθούν ανθρώπους που είχαν προσβληθεί από σύφιλη.

Το 1839, ο Γκουντγιάρ (Charles Goodyear) ανακάλυψε έναν τρόπο επεξεργασίας φυσικού καουτσούκ, το οποίο είναι πολύ σκληρό όταν κρύο, ενώ όταν είναι ζεστό γίνεται πολύ μαλακό και ελαστικό. Σε αντίθεση με τα προφυλακτικά από πρόβειο έντερο, μπορούσε να τευνώνεται και να μη σκίζεται γρήγορα. Το πρώτο ελαστικό προφυλακτικό του Goodyear παρήχθη το 1855. Στην αρχή είχε μια ραφή, ήταν χοντρό όπως η σαμπρέλα ποδηλάτου και είχε το πλεονέκτημα ότι μπορούσε να πλυθεί και να επαναχρησιμοποιηθεί.

Εκτός από αυτό τον τύπο, στην Αγγλία και τις ΗΠΑ χρησιμοποιήθηκαν μικρά προφυλακτικά από καουτσούκ που κάλυπταν μόνο τη βάλανο. Αυτά είχαν το ελάττωμα ότι μπορούσαν να χαθούν, αλλά και αν το λαστιχένιο δαχτυλίδι που τα συγκρατούσε ήταν πάρα πολύ σφιχτό δημιουργούσε πρόβλημα στο πέος. Αυτός ο τύπος προφυλακτικού ονομάστηκε γαλλικά "καρότ" (carote), ίσως λόγω της ομοιότητάς του με τα ομώνυμα σκουφάκια που φορούσαν εκείνη την εποχή οι γυναίκες. Από αυτό τον γαλλικό όρο έμεινα και η δική μας λαϊκή ονομασία του προφυλακτικού.

Ενώ ο γερμανικός στρατός ήταν ο πρώτος που πρόωθησε τη χρήση προφυλακτικού, ήδη από τα τέλη του 19ου αιώνα, ο στρατός των ΗΠΑ ήταν ο μόνος κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο που δεν προωθούσε τη χρήση προφυλακτικού. Αρκεσίτηκε

Ο οβελίσκος της Place de la Concorde του Παρισιού με κόκκινο προπαγανδιστικό προφυλακτικό! (1.12.1993)

σε αφίσες που προπαγάνδιζαν την αποχή. Όταν όμως διαπιστώθηκε ότι περισσότεροι από 18.000 στρατιώτες είχαν εμφανίσει αφροδισια νοσήματα, δόθηκε εντολή να διανεμηθούν σε όλους προφυλακτικά.

Τα προφυλακτικά από λατέξ δημιουργήθηκαν το 1920 και απέδωσαν καλύτερα. Ήταν λεπτότερα και πιο ανθεκτικά από τα λαστιχένια, και είχαν διάρκεια ζωής πέντε ετών, αντί τριών μηνών των λαστιχένιων.

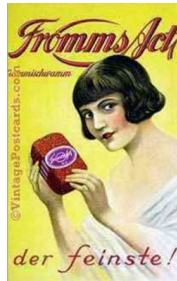
Μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, παρέμειναν κοινωνικά και νομικά εμπόδια στη χρήση του προφυλακτικού, με τον Σίγκμουντ Φρόιντ να αντιπαρατίθεται κι αυτός, διότι "το προφυλακτικό μειώνει την σεξουαλική ευ-

χαρίστηση". Μεγάλος πολέμιος και η Εκκλησία. Σε διάσκεψη του 1920, η Εκκλησία της Αγγλίας το καταδίκασε ως "αφύσικο τρόπο αποφυγής της σύλληψης", ενώ ο Επίσκοπος του Λονδίνου κατήγγειλε τον τεράστιο αριθμό των προφυλακτικών που απορρίπτονται στα σκατά και πάρκα, ειδικά μετά τα Σαββατοκύριακα και τις αργίες!

Εντούτοις, οι πωλήσεις προφυλακτικών διπλασιάστηκαν στη δεκαετία του 1920.

Τη δεκαετία του 1930, ο Γερμανοαμερικανός Julius Schmidt (1865–1955) δημιούργησε ένα νέο προφυλακτικό, το Durex, ανθεκτικότερο και καλύτερης ποιότητας, που έγινε γρήγορα δημοφιλές.

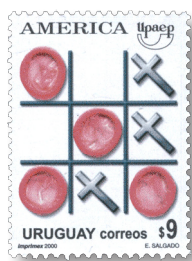
Τα χρόνια εκείνα, παρά τη συνεχιζόμενη αντίθεση της Αγγλικανικής Εκκλησίας, του Ομοσπονδιακού Συμβουλίου Εκκλησιών των ΗΠΑ και της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας, οι νομικοί περιορισμοί για τα προφυλακτικά άρχισαν να χαλαρώνουν, μέχρι την άφιξη του φασισμού σε Ιταλία και Γερμανία.

Γερμανικά προφυλακτικά "Fromm"

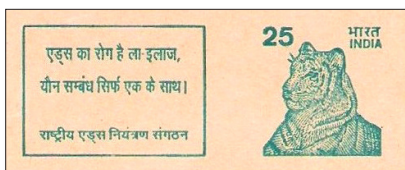
Αφίσες των δύο Πολέμων που προπαγανδίζουν την αποχή.

Στη Γερμανία, τα προφυλακτικά ήταν γνωστά πολύ πριν από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και πωλούνταν σε 50 εκατομμύρια τεμάχια το χρόνο, με την επωνυμία "Fromm", από το όνομα του κατασκευαστή τους, του Πολωνοεβραίου Julius Fromm, ο οποίος

ανέπτυξε μια τεχνική κατασκευής βελτιωμένων προφυλακτικών, με εμφάπτιση γυάλινων καλουπιών σε διάλυμα ακατέργαστου καουτσούκ. Όμως, με την άφιξη των Ναζί, ο Fromm αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την επιχείρησή του και να καταφύγει στο Λονδίνο.

Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, τα προφυλακτικά όχι μόνο διανέμονται στις αμερικανικές, ευρωπαϊκές και ασιατικές ένοπλες δυνάμεις, αλλά η χρήση τους

"Προφλαχθείτε από το AIDS
Χρησιμοποιείστε προφυλακτικό"

προωθείτο έντονα και με ταινίες, αφίσες και διαλέξεις. Το ίδιο και στη Γερμανία. Οι Γερμανοί στρατιώτες τα προμηθεύονταν δωρεάν. Ωστόσο, η χρήση προφυλακτικών από πολίτες απαγορεύτηκε αυστηρά με ναζιστικό νόμο του 1941.

Μετά τον πόλεμο, η αύξηση των πωλήσεων συνέχισε να αυξάνεται μέχρι το 1960, όταν έκανε την εμφάνισή του το χάπι ελέγχου των γεννήσεων. Έκτοτε, τα περισσότερα ζευγάρια προτιμούν αυτή τη μέθοδο αντισύλληψης.

Η ανάκαμψη της χρήσης του προφυλακτικού ήρθε σε κάποιο βαθμό με την εμφάνιση του AIDS και τις έντονες καμπάνιες που όλες οι κυβερνήσεις έκαναν για να προωθήσουν τη χρήση του.

Παντελής Λεούσης

Τρία βραβευμένα γραμματόσημα

Σε διεθνή διαγωνισμό που οργάνωσε το ισπανικό φιλοτελικό και νομισματικό περιοδικό EL ECO FILATELICO E NOMISMATICO, ως ωραιότερα γραμματόσημα για το 2014 ψηφίστηκαν τα ακόλουθα:

1ο Βραβείο: Κοινή έκδοση Βελγίου και Πορτογαλίας που απεικονίζει σχέδιο του Βέλγου γιατρού και πατέρα της ανατομίας Ανδρέα Βερσάλιου (1514–1564).

2ο Βραβείο: "Αυτοκρατορικός αετός" έκδοσης Ισπανίας, και

3ο Βραβείο: Έκδοση Νορβηγίας για το Παγκόσμιο Τουρνουά Σκακιού που διεξήχθη εκεί.

Πάβο Νούρμι Ο δρομέας θρύλος

Θεωρήθηκε ως ο μεγαλύτερος δρομέας όλων των εποχών. Έμεινε γνωστός με τα προσωνύμια "Βασιλιάς των δρομέων" και "Ιπτάμενος Φιλανδός". Ήταν ο αθλητής στίβου που από το 1920 έως το 1928 κέρδισε δώδεκα ολυμπιακά μετάλλια, εννιά από τα οποία χρυσά και τρία αργυρά. Για μία περίοδο σχεδόν 14 ετών κυριάρχησε στο διεθνές αθλητικό σπρέωμα. Αδιαφιλονίκητα ο καλύτερος δρομέας μεσαίων και μεγάλων αποστάσεων παγκοσμίως τη δεκαετία του 1920, κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας του πραγματοποίησε είκοσι δύο παγκόσμια ρεκόρ στις διαδρομές μεταξύ 1500 μ. και 20 χιλιομέτρων.

Γεννήθηκε στο Τούρκο της Φιλανδίας το 1897. Ήταν 15 χρονών όταν ο συμπατριώτης του Hannes Kolehmainen κατάκτησε τρία χρυσά μετάλλια στην Ολυμπιάδα της Στοκχόλμης, "βάζοντας τη Φιλανδία στο παγκόσμιο χάρτη". Αυτό εντυπωσίασε τόσο το νεαρό Πάβο, ώστε πήρε την απόφαση να τον μιμηθεί. Αμέσως προμηθεύτηκε τα πρώτα του αθλητικά παπούτσια και άρχισε εντατικές προπονήσεις.

Έχοντας ύψος 1,74 μ και βάρος 65 κιλά, είχε ιδεώδη σωματότυπο για δρομέα μεγάλων αποστάσεων. Το εκπληκτικό, ωστόσο, είναι ότι γυμνάστηκε πάντα μόνος και ήταν ο πρώτος που εφάρμοσε συστηματικό τρόπο προπόνησης, με βάρδια, τρέξιμο και ρυθμική άσκηση. Δεν αγωνίστηκε ούτε ασκήθηκε ποτέ χωρίς ένα χρονόμετρο στο χέρι.

Ο Πάβο Νούρμι σημείωσε το πρώτο του εθνικό ρεκόρ στα 3.000 μ, με χρόνο 8:36:2,

στις 29 Μαΐου 1920, στο Τούρκο.

Η περίοδος των διεθνών θριάμβων άρχισε στην Ολυμπιάδα της Αμβέρσας, τον ίδιο χρόνο. Στο πρώτο αγώνισμα των 5000 μ ήρθε δεύτερος, μετά το Γάλλο Ζοζέφ Γκιγεμό (Guillemot). Αυτή ήταν η πρώτη και τελευταία φορά που έχανε έναν ολυμπιακό τελικό από ξένο, μη Φιλανδό, αθλητή. Ωστόσο, λίγες μέρες μετά, στην ίδια Ολυμπιάδα, πήρε το χρυσό στα 10.000 μ, χρυσό στο δρόμο cross-country 8.000 μ και επίσης χρυσό με την Φιλανδική εθνική ομάδα, στο ίδιο αγώνισμα. Η Φιλανδία είχε βρει το άξιο διάδοχο-αντικαταστάτη του Χάνες Κολεχμάνιν.

Έκτοτε οι Ολυμπιακοί θρίαμβοι, τα παγκόσμια πρωταθλήματα και τα ρεκόρ ακολούθησαν το ένα το άλλο. Ειδικά στην παρισινή Ολυμπιάδα του 1924 οι επιδόσεις του εξέπληξαν την ανθρωπότητα. Μέσα σε έξι ημέρες ο Νούρμι κέρδισε πέντε χρυσά μετάλλια. Ακόμα πιο εκπληκτικό είναι το ότι μέσα σε λιγότερο από δύο ώρες, κατά τις οποίες διεξήχθησαν τα αγωνίσματα των 1.500 και 5.000 μ, ο Νούρμι κέρδισε και τα δύο, αναγκάζοντας το γαλλικό περιοδικό *Miroir des Sports* να γράψει "Ο Πάβο Νούρμι υπερβαίνει τα ανθρώπινα όρια"!

Το 1925 τον κάλεσαν να αγωνιστεί στις ΗΠΑ. Αγωνίστηκε 55 φορές και κέρδισε τις 53, με όλο τον αθλητικό τύπο -και όχι μόνο- να μιλά για τον "Ιπτάμενο Φιλανδό", τον "Φιλανδό φάντασμα", το "Φιλανδικό φαινόμενο".

Ο Νούρμι τελείωσε τη σταδιοδρομία του στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1928, κερ-

"Πάβο Νούρμι":
Άγαλμα που φιλοτέχνησε ο Wäinö Aaltonen.

δίζοντας το χρυσό μετάλλιο στα 10.000 μ και δυο αργυρά μετάλλια στα 3.000 και 5.000 μ σπιτλ. Το 1932, παρά την εντατική προετοιμασία του, δεν μπόρεσε να αγωνιστεί στους Ολυμπιακούς, καθώς είχε λάβει κάποια αμοιβή και είχε αποκλειστεί ως επαγγελματίας.

Μετά το τέλος της αθλητικής του σταδιοδρομίας ο Νούρμι έγινε επιτυχημένος επιχειρηματίας. Έχοντας επενδύσει επιτυχώς τα εισοδήματά του, ίδρυσε κατασκευαστική εταιρεία και έκανε σημαντική περιουσία.

Ταυτόχρονα, ήταν παρών όποτε τον χρειάστηκε η πατρίδα του, τόσο στον αθλητικό όσο και σε άλλους τομείς. Χαρακτηριστικό είναι και το ταξίδι του στις ΗΠΑ το 1940, όταν πήγε για να εξασφαλίσει οικονομική και πολιτική υποστήριξη στον άνισο πόλεμο της χώρας του με τη Σοβιετική Ένωση.

Εθνικός ήρωας της Φινλανδίας, ο Νούρμι ήταν ο πρώτος λαμπαδηδρόμος και αυτός που άναψε την Ολυμπιακή Φλόγα στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Ελσίνκι το 1952.

Πέθανε το 1973 στο Ελσίνκι και η κη-

δεία του έγινε δημοσία δαπάνη και με παλλαϊκή συμμετοχή.

Μετά την Ολυμπιάδα του Παρισιού του 1924, η φιλανδική κυβέρνηση ανέθεσε στο μεγαλύτερο γλύπτη της χώρας, τον Wäinö Aaltonen, να φιλοτεχνήσει το άγαλμά του. Το 1952 παραγγέλθηκαν δύο ακόμη αντίγραφα του αγάλματος που τοποθετήθηκαν το ένα εμπρός από το Ολυμπιακό Στάδιο του Ελσίνκι και το άλλο στη γενετήρα του, το Τούρκου.

Το 1983 το πρωτότυπο άγαλμα, που μέχρι τότε φυλασσόταν στο Εθνικό Μουσείο Τέχνης, τοποθετήθηκε μπρος από το Τμήμα Φυσικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου του Jyväskylä. Το 1994 άλλα δύο αντίγραφα εστάλησαν για το πάρκο του Μουσείου της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής στη Λοζάνη της Ελβετίας. Μετάλλια, γραμματόσημα με την εικόνα του, χαρτονόμισμα των δέκα μάρκων, μέχρι και ένας μικρός πλανήτης ονομάστηκε Raavo Nurmi προς τιμή του. Φαντάζομαι να συμφωνείτε ότι το άξιζε.

Π. Λεούσης

Η σπουδαία προσφορά του Πάαβο Νούρμι στη χώρα του τιμήθηκε και με την παρουσία του σε χαρτονομίσματα.

Πολωνικό μονόφυλλο που απεικονίζει το άγαλμα του Νούρμι, τελευταίου λαμπαδηδρόμου στην Ολυμπιάδα του Ελσίνκι. Επάνω αριστερά αναγράφονται τα μετάλλια που αποκόμισαν Πολωνοί αθλητές στην ίδια Ολυμπιάδα.

ΠΡΟΣΕΧΕΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

NEW YORK 2016* www.ny2016.org	Νέα Υόρκη	28 Μαΐου - 4 Ιουν.	Γιώργος Θωμαρέης thomareis@gmail.com
PHILATAIPEI 2016*	Ταϊπέι	8-13 Οκτωβρίου	Δεν συμμετέχουμε
FINLANDIA 2017** www.finlandia2017.fi	Τάμπερε	24-28 Μαΐου	Ανδρέας Νικολαΐδης Andreas_n1k@hotmail.com
		**FEPA *FIP	#FIP Αναγνώριση

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ στις Ελληνικές Φιλοτελικές Εκθέσεις

Επιμέλεια Παντελή Λεούση

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Φιλοτελική Έκθεση ΠΕΙΡΑΙΑΣ 2007

Πειραιάς, 20 Φεβ. - 2 Μαρτίου 2007

Η Φιλοτελική Εταιρεία Πειραιά και η Πανελλήνια Ένωση Φιλοτελιστών Υπαλλήλων ΕΛΤΑ συνδιοργάνωσαν μία ενδιαφέρουσα έκθεση, αφιερωμένη στη μαθητιώσα νεολαία, που φιλοξενήθηκε στην Ελληνογαλλική Σχολή Saint Paul του Πειραιά από 21 Φεβρουαρίου έως 2 Μαρτίου 2007. Έλαβαν μέρος 50 εκθέτες από όλη τη χώρα, με εκθέματα φιλοτελικά και μη, που κάλυψαν 180 πλαίσια.

Τα εγκαίνια της έκθεσης τίμησαν με την παρουσία τους οι Υπουργοί Γεώργιος Καλός, Αναστάσιος Νεράντζης και Βασίλης Μιχαολιάκος, ο βουλευτής Πέτρος Μαντούβαλος, καθώς και εκπρόσωποι του Νομάρχη και του Δημάρχου Πειραιά. Τον ΕΛΤΑ εκπροσώπησε ο πρόεδρος ΚΕΚ ΕΛΤΑ Β. Σεκόπουλος.

Παραβρέθηκαν επίσης στελέχη της τοπικής αυτοδιοίκησης, ο πρόεδρος και εκπρόσωποι της ΕΦΟ, πρόεδροι και εκπρόσωποι φιλοτελικών σωματείων, πολλοί φιλοτελιστές και πλήθος κόσμου, που κατέκλυσε την 430 θέσεων αίθουσα εκδηλώσεων της Σχολής Saint Paul.

Το πρόγραμμα των εγκαινίων, εκτός από τους χαιρετισμούς των προέδρων των οργανωτών συλλόγων Ανδρέα Βροντάκη και Θεόδωρου Γαλάνη και πολλών επισήμων, περιλάμβανε προβολή ταινίας του Θ. Γαλάνη με θέμα "Ιστορία της Ελλάδας μέσα από τα γραμματόσημα", την οποία προλόγισε ο καθηγητής πανεπιστημίου Γιάννης Παπαδάτος, καθώς και σύντομη μουσική παρέμβαση από ντουέτο σαξοφώνου-κρουστών.

Συμπρόεδροι της Οργανωτικής Επιτροπής

ήταν Ανδρέας Βροντάκης, Θεόδωρος Γαλάνης. Στις διάφορες ειδικές επιτροπές εργάστηκαν οι Κνω/ως Κατρίκης, Αλέξης Μουκαζής, Ελένη Ρισβά, Δημ. Κρασολνικολάκης, Σάβας Βουλγαρίδης, Αντώνης Σιντριλάας, Παρίσακτις Τσοκτουρίδου, Μανώλης Πεπτιράκης και Μαρίνα Λισιωθάκη.

Εκθέτες και εκθέματα:

Ιστορικό Αρχείο Δήμου Πειραιά,
Ταχυδρομική Ιστορία Πειραιά
Λεωνίδης Δημήτριος, Γαλλία
Φιλοτελική Εταιρεία Πειραιά,
Αναμνηστικοί Φάκελοι Φιλοτελι-

κών Εκθέσεων Φ.Ε.Π

Τάξη παραδοσιακού φιλοτελισμού
Σαρανής Δ. Κρητική Πολιτεία
Μαγουλάς Π. Τοπία 1927
Μανουσάκης Α., Σάμπια
Μεγαρίτης Σ. Χαλκίς- Εύβοια

Τάξη ταχυδρομικής ιστορίας
Βαγιάκης Ιάκ. Γερμανική Λογοκρισία Χανίων
Καλλίνικος Ν. Ταχυδρομικά Δελτάρια Κύπρου
Κώτσης Ν.. Ήπειρος-Ήπειρος (1832-1941)
Λεωνίδης Δ. Παγκόσμια Ταχυδρομική Ένωση-
100χρόνια

Μαγουλάς Κ. Δελτάρια του Έπους 1940
Πετρόπουλος Χ. Λογοκρισίες Β' Παγκ. Πολέμου
Σφήκας Κ. Ταχυδρομική Ιστορία των Ελληνικών
Σιδηροδρόμων
Φωτίου Κ. Οι Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις
στον Ελληνοϊταλικό Πόλεμο 1940-41

Τάξη Θεματικού Φιλοτελισμού
Βουλγαρίδης Σ. Πίνακες Ρωσίας
Βουλγαρίδης Χ. Αυτοκίνητα
Βροντακης Α. Zerpelin
Κοσμά Κ. Πεταλούδες
Κόλλιας Σ. Ολυμπιακοί Αγώνες

Κορρές Κ. *Φάροι*
 Κουβελέτσος Αθ. *Έντομα*
 Μάραθος Χ. *Κοχύλια*
 Παπαδημάς Σ. *Πτηνά*
 Παπαδημητρίου Α. *Η Δημιουργία του Κόσμου*
 Πετρόπουλος Φ. 1. *Ολυμπιακά- Αθλητικά,*
 2. *Κάρολος-Νταϊάνα*
 Πισιμίσης Κ. *Παγκόσμιο Ποδόσφαιρο*
 Σαντοριναίος Γ. *Χρυσά Ολυμπιακά*
 Τσαούλου Μ. *Επέτειοι- Γεγονότα Ελλάδος*
 Χαλβατσιδόπουλος Ι. *Το Ποδόσφαιρο*
 Χελιδόνης Νικόλαος, *Τρένα*
 Τάξη Ενός Πλαισίου
 Αναστασίου Άρης, *Ομοιότητες*
 Αντύπας Μ. *Ιστορικές προσωπικότητες*
 Βαφόπουλος Π. *Γάτες*
 Κούτσιαν Α. *Μελέτη Χαρτών*
 Μανδύλη Ευ. *Θέατρο*
 Μπουντούρη Μ. *Ωφέλιμα & Βλαβερά έντομα*
 Ντούζος Δ.. *Το Ολυμπιακό Έτος 1896, σε μικρόσχημα γραμματόσημα*
 Ντούζου Μ. *Η Ομορφιά του Ντεκαλκέ*
 Σαντοριναίος Δ. *Καράβια-Θάλασσα-Άνθρωπος*
 Σταματίου Σ., *Η Προσκύνηση των Μάγων*
 Τσινοπούλου Χ. *Μεταφορικά Μέσα*
 Χαλβατζιδόπουλος Ι., *Σήκωσέ το, το τιμημένο*
 Τάξη Μαξιμαφιλίας
 Γαλάνης Θ. *Πουλιά της Ευρώπης*
 Καράσαλης Γ. *Αεροπορικές Εταιρείες- Τύποι Αεροπλάνων*
 Μαλλούχος Ν. *Η Μαξιμαφιλία Διασκεδάζει*
 Τουτουδάκης Μ. *Ελληνικές Αρχαιότητες σε Μουσεία Ξένων Χωρών*
 Χαλκιαδάκης Α. *Ελλάς & Θάλασσα*
 Την έκθεση "ΠΕΙΡΑΙΑΣ 2007", η οποία δεν είχε συναγωνιστικό χαρακτήρα, επισκέφτηκαν πολλοί μαθητές σχολείων του Πειραιά.
 Την ημέρα των εγκαινίων κυκλοφόρησε Ειδική Αναμνηστική Σφραγίδα και αναμνηστική βινιέτα.
 Στους εκθέτες απονεμήθηκαν καλαίσθητα μετάλλια και δόθηκαν διπλώματα συμμετοχής.

Φιλοτελική Έκθεση στη Ρόδο 6 έως 11 Μαρτίου 2007

Με την ευκαιρία έναρξης των εορταστικών εκδηλώσεων για τα 60 χρόνια από την Ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου που πραγματο-

ποιήθηκε στην πόλη της Ρόδου, η Φιλοτελική Ένωση Δωδεκανήσου σε συνεργασία με τον Οργανισμό Πολιτιστικής Ανάπτυξης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Δωδεκανήσου και με τη συμπράταση των ΕΛΤΑ οργάνωσαν τις παραπάνω ημερομηνίες τοπική φιλοτελική έκθεση, η οποία φιλοξενήθηκε στις αίθουσες του "Καταλύματος της Γλωσσάς της Γαλλίας" της Οδού Ιπποτών, όπου στεγάζεται σήμερα το Γαλλικό Προξενείο.

Παρουσιάστηκαν κυρίως εκθέματα δωδεκανησιακού ενδιαφέροντος της περιόδου από την Ιταλοκρατία μέχρι την Ενσωμάτωση, αλλά και άλλες συλλογές, όπως "Το Ποδόσφαιρο" του γνωστού θεματικού Ι. Χαλβατζιδόπουλου, Φάκελοι Πρώτης Ημέρας Κυκλοφορίας ελληνικών γραμματοσήμων 1927-1960" κ.ά.
 Το σύνολο των εκθεμάτων κάλυψε 25 όψεις πλαισίων.

Τα ΕΛΤΑ εξέδωσαν "προσωπικό" γραμματόσημο με άποψη του κάστρου της Ρόδου, μαζί με φωτογραφία από την έπαρση της ελληνικής σημαίας την 1.4.1947. Τυπωμένο σε φυλλαράκι των 10 περιελήφθη σε καλαίσθητο ειδικό λεύκωμα με φωτογραφίες και το ιστορικό της ημέρας της Ενσωμάτωσης. Εκδόθηκε ακόμη εικονογραφημένος φάκελος με το ίδιο γραμματόσημο σφραγισμένο με την εικονιζόμενη αναμνηστική σφραγίδα.

Στους εκθέτες και οργανωτές δόθηκαν διπλώματα και, αντί μεταλλίου, τα ειδικά αναμνηστικά λευκώματα έκδοσης ΕΛΤΑ, που περιείχαν το φύλλο προσωπικού γραμματοσήμου,

Στα εγκαίνια της Έκθεσης παραβρέθηκαν ο Μητροπολίτης Ρόδου Κύριλλος, ο Υπουργός Αιγαίου Α. Παυλίδης, ο Νομάρχης Δωδεκανήσου, ο Δήμαρχος Ρόδου, βουλευτές, και πολλοί άλλοι, οι οποίοι ξεναγήθηκαν από τον πρόεδρο της Ένωσης, Νίκο Καρανικόλα.

Την έκθεση επισκέφτηκαν μαθητές πολλών σχολείων και πλήθος κόσμου, καθώς και αρκετά από τα μέλη του πληρώματος γαλλικού πολεμικού που έτυχε να ελλιμενίζεται στη Ρόδο εκείνες τις ημέρες.

5η Πανεβιοική Έκθεση ΧΑΛΚΙΔΑ 2007 17 - Μαρτίου 2007

Η 6η Πανεβιοική έκθεση καρτ-ποστάλ, θεματικού γραμματοσήμου και ιστορικών ντοκουμέντων ήταν αφιερωμένη στα 175 χρόνια από την απελευθέρωση της Εύβοιας από τον Οθωμανικό ζυγό (1833-2008) και στα 185 χρόνια από τον ηρωικό θάνατο του Ευβοέα σπλαρχηγού Αγγελή Γοβιού. Πραγματοποιήθηκε με τη σύμπραξη της Φιλοτελικής Ένωσης Χαλκίδας, του Συνδέσμου Ελλήνων Συλλεκτών και του Πανελληνίου Συλλόγου Θεματικού Φιλοτελισμού και Νεότητας, στεγάστηκε στην ισόγεια αίθουσα του Δημαρχείου της πόλης και είχε τη συμπάρασταση της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Εύβοιας και των ΕΛΤΑ.

Την ημέρα των εγκαινίων χρησιμοποιήθηκε ειδική αναμνηστική σφραγίδα και εκδόθηκε τρίπτυχο έγχρωμο φυλλάδιο με το πρόγραμμα της έκθεσης, κατάλογο εκθετών και εκθεμάτων,

χαιρετισμούς του Νομάρχη Ευβοίας, του Δημάρχου Χαλκιδέων και των Προέδρων των τριών οργανωτών σωματείων, καθώς και σύντομο βιογραφικό σημείωμα του Ευβοέα ήρωα Αγγελή Γοβιού, ο οποίος εικονίζεται στην αναμνηστική σφραγίδα. Είχε προηγηθεί η έκδοση δίπτυχης καλαίσθητης πρόσκλησης, ενώ ο ΕΛΤΑ χρησιμοποίησε κατά τη διάρκεια της έκθεσης προσωπικό γραμματόσημο με απεικόνιση της νέας γέφυρας της Χαλκίδας, το οποίο διανεμήθηκε στους

εκθέτες μέσα σε τρίπτυχο λεύκωμα, μαζί με τον επίσημο ειδικό εικονογραφημένο φάκελο της Έκθεσης.

Εκθέτες και εκθέματα:

- Αίσωπος Α. *Δοκίμια & σφάλματα Ελληνικών Αεροπορικών Εκδόσεων*
 Απέργης Θ. *Το ποδήλατο*
 Ζαφειρακόπουλος Θ. *Ησέρα των ηρώων του 1930*
 Λεούσης Π. *Ιστορία της Λογοτεχνίας σε ΚΜ*
 Μεγαρίτης Σ. *α.Επιστολές Εύβοιας του 19ο αι. β. Εξέλιξη Ταχυδρομικών Σφραγίδων Εύβοιας (1900-1950)*
 Ολύμπιος Ε. *Κινηματογράφος*
 Νταής Γ. *α. Διοικητικά σήμαντρα, 1832-1834 β. Ταχυδρομική Ιστορία Χαλκίδας α. Λίμνη Εύβοιας 1843-1936 β. Ναυπλιακές σφραγίδες στην Β' Ολυμπιακή Έκδοση*
 Σπάρης Γ. *α. Λίμνη Εύβοιας 1843-1936 β. Ναυπλιακές σφραγίδες στην Β' Ολυμπιακή Έκδοση*
 Σπάρης Δ. *Οι πρώτες σιδηροδρομικές σφραγίδες της Ελλάδας*
 Χαζάπης Κ. *Οι άνεμοι του πολέμου*
 Χαλβατζιδόπουλος Ι. α. *Σήκωσέ το, το... τιμημένο β. Το ποδόσφαιρο*
 Μανδύλη Ε. *Θέατρο*
 Μπολομήτη Σ. *Λουλούδια*
 Ντριβαλάς Α. *Αυτοκίνητα*
 Τσινοπούλου Χ. *Μέσα μεταφοράς*
 Χριστάκης Θ. *Τραίνα*
 Αποστολόπουλος Β. *Καλύμματα κεφαλής*
 Βαφόπουλος Π. *Γάτες*

Συμμετείχαν επίσης 17 συλλογές καρτ ποστάλ και 5 με ιστορικά τεκμήρια (φωτογραφίες, έγγραφα κτλ).

Έκθεση Γραμματοσήμου και τεκμηρίων στην Ελασσόνα Ελασσόνα, 4 - 7 Οκτωβρίου 2007

Η Πανελλήνια Ένωση Φιλοτελιστών Υπαλλήλων ΕΛΤΑ, με τη συνεργασία του ομώνυμου Δήμου, διοργάνωσε από 4 έως 7 Οκτωβρίου Έκθεση Γραμματοσήμου και τεκμηρίων στην Ελασσόνα. Η έκθεση πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια των εορταστικών εκδηλώσεων που έγιναν για την επέτειο της απελευθέρωσης της πόλης.

Στην Έκθεση, που ήταν εκτός συναγωνισμού, παρουσιάστηκαν εκθέματα ιστορικής, θρησκευτικής και τοπικής θεματολογίας και περιλάμβαναν, εκτός από φιλοτελικό υλικό, γκραβούρες, χάρτες και άλλα τεκμήρια σχετικά με τη Θεσσαλία και τους Βαλκανικούς Πολέμους 1912-13.

**Έκθεση Γραμματοσήμου
για το περιβάλλον**

Άνοιξη Αττικής, 15-21 Οκτωβρίου 2007

Η Πανελλήνια Ένωση Φιλοτελιστών Υπαλλήλων ΕΛΤΑ διοργάνωσε επίσης τις ως άνω ημερομηνίες μη συναγωνιστική έκθεση γραμματοσήμου στον ομώνυμο Δήμο, με θέμα το Περιβάλλον. Η έκθεση έγινε με τη συνεργασία του Πολιτιστικού Κέντρου του Δήμου Άνοιξης Αττικής και είχε την υποστήριξη των ΕΛΤΑ.

Την ημέρα των εγκαινίων χρησιμοποιήθηκε η εικονιζόμενη αναμνηστική σφραγίδα.

Περισσότερες πληροφορίες δεν έγιναν γνωστές.

**6η Φιλοτελική έκθεση Δράμας
Δράμα, 27 Ιουνίου - 1 Ιουλίου 2007**

Η Φιλοτελική Εταιρεία Δράμας, συμμετέχοντας στους εορτασμούς των ΕΛΕΥΘΕΡΙΩΝ 2007 για την επέτειο απελευ-

θέρωσης της πόλης της Δράμας κατά τους Βαλκανικούς Πολέμους, οργάνωσε τις παραπάνω ημερομηνίες την 6^η Φιλοτελική Έκθεση που στεγάστηκε στην αίθουσα του Ξενοδοχείου "Εμπορικό".

Στην έκθεση, η οποία δεν είχε συναγωνιστικό χαρακτήρα, έλαβαν μέρος εννέα εκθέτες, οι τέσσερες από τους οποίους παρουσίασαν φιλοτελικές συλλογές, ένας παρουσίασε έκθεμα με τις δραστηριότητες του Συλλόγου και οι υπόλοιποι εξέθεσαν συλλογές άλλων συλλεκτικών αντικειμένων.

Την ημέρα των εγκαινίων χρησιμοποιήθηκε ειδική αναμνηστική σφραγίδα με απεικόνιση του μαρτυρικού Μητροπολιού Δράμας και, κατόπιν, Σμύρνης Χρυσοστόμου, ο οποίος βρήκε μαρτυρικό θάνατο, αφού κατακευουργήθηκε από τον φανατισμένο τουρκικό όχλο κατά την ανακατάληψη της Σμύρνης από τον τουρκικό στρατό στις 27 Αυγούστου 1922, μετά από εντολή του Νουρεντίν Πασά.

(Συνεχίζεται)

Σιδηρόδρομοι της Νότιας Αφρικής

Θεματικά χρήσιμη σειρά του 2010 λόγω της ποικιλίας τύπων μηχανών που παρουσιάζει, που σίγουρα θα ενδιαφέρει όσους κάνουν συλλογή "σιδηροδρόμων". Για διευκόλυνση της περαιτέρω έρευνας παραθέτουμε τους σχετικούς τύπους.

1. NATAL 0-4-0, 1860, Ηνωμένο Βασίλειο
2. NGG 16 Garratt 2-6-2 +2-6-2, 1937, Η.Β.
3. 24 2-8-4 μέσης δύναμης, 1948, Η.Β.
4. 28 4-8-4, 1953-1955, Η.Β.
5. 26 4-8-4, 1980, Η.Β.
6. GMA/M Garratt 4-8-2+4-8-4, Η.Β., 1954/9
7. 35 Co-Co Diesel Electric, 1972, ΗΠΑ.
8. 9E Co-Co 50 KV ac Electric, 1920-1970, ΗΠΑ
9. 19E Bo-Bo Dual Voltage, Electric (λατ. 2009
10. Gautrain Electrostar Bo-bo, 2010, Η.Β.

Τα κράνη και η ιστορία τους

του Δημήτρη Βαρελά

Στην μακράιωνη πολεμική ιστορία του ανθρώπου από την εμφάνισή του πάνω στη γη, είναι βέβαιο πως πρώτα αναπτύχθηκαν τα επιθετικά πολεμικά όπλα, προκειμένου να δώσουν τη δύναμη στον πολεμιστή να κερδίσει πρώτα απ' όλα την τροφή του, και στη συνέχεια να προστατευθεί από τους κινδύνους που παραμόνυαν στο φυσικό περιβάλλον.

Στη συνέχεια ο πρωτόγονος πολεμιστής διαπίστωσε ότι δεν φτάνει μόνο να έχει το ξύλινο ή το λίθινο "όπλο" για να πετύχει το στόχο του, αλλά πρέπει να φροντίσει και την άμυνά του, για να μην είναι ευάλωτος στα χτυπήματα του αντιπάλου του. Πρώτο μέλημά του να καλύψει το κεφάλι του, διότι το χτύπημα εκεί ήταν πάντοτε καίριο και, τις περισσότερες φορές, θανατηφόρο. Έτσι δημιουργήθηκαν οι πρώτες "περικεφαλαίες", τα μετέπειτα κράνη. Σημειώνεται ότι η περικεφαλαία είναι το κάλυμμα της κεφαλής το οποίο συχνά συνοδεύεται με λοφίο, ενώ το κράνος είναι το μεταλλικό κάλυμμα που φέρει ο στραιώτης στο κεφάλι του στα πεδία των μαχών. Ουσιαστικά δεν έχουν διαφορές, αλλά η έννοια της περικεφαλαίας, ως κάλυμμα της κεφαλής

στις πολεμικές επιχειρήσεις, αναφέρεται πιο συχνά μέχρι και τα τέλη του Μεσαίωνα. Στη συνέχεια επικρατεί η ορολογία κράνη για τα προστατευτικά καλύμματα κεφαλής. Για την ενότητα της παρούσης έρευνας τα καλύμμα-

τα κεφαλής στις πολεμικές επιχειρήσεις θα τα αποκαλούμε, εφεξής, συλλήβδην κράνη.

Τα πρώτα κράνη είναι γνωστό από ανασκαφές ότι έχουν φορευθεί από τους Σουμέριους στο 23ο αιώνα π.Χ. μετέπειτα ακολουθούν οι Μυκηναίοι Έλληνες από τον 17ο αιώνα π.Χ. και οι Ασσύριοι γύρω στο 900 π.Χ. (εικ. 1).

Στα πρώιμα χρόνια τα κράνη κατασκευάζονταν από δέρμα και ορείχαλκο, και στη συνέχεια από χαλκό και σίδηρο, για να καταλήξουν να γίνουν εξ ολοκλήρου από σφυρήλατο χάλυβα από το 950 μ.Χ.

Σταθμός στα κράνη αποτελεί το κορινθιακό κράνος, που εμφανίζεται για πρώτη φορά τον 7ο αιώνα π.Χ. και αποτελεί μέχρι σήμερα, το κατ' εξοχήν αρχαίο ελληνικό πολεμικό "κράνος". Ο Ηρόδοτος αναφέρει ότι η καταγωγή του κράνου ήταν η Κόρινθος, αλλά πολύ γρήγορα εξαπλώθηκε σε όλο τον ελλαδικό χώρο. Η κατασκευή του απαιτούσε δεξιοτεχνία, αφού προσαρμοζόταν στο κεφάλι κάθε πολεμιστή. (Εικ. 2)

Η επόμενη μεταλλική κατασκευή που αποτελεί εξέλιξη του κορινθιακού κράνου είναι το φρυγικό κράνος. Διαδόθηκε στα ελληνιστικά χρόνια ιδίως από τον στρατό των Μακεδόνων του Φιλίππου και μετέπειτα του Μ. Αλεξάνδρου. (εικ. 3) Στη συνέχεια πέρασε και στους Ρωμαίους. Οι Ρωμαίοι

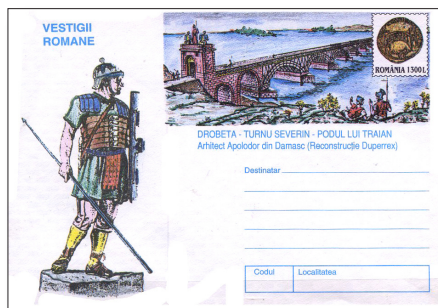
1

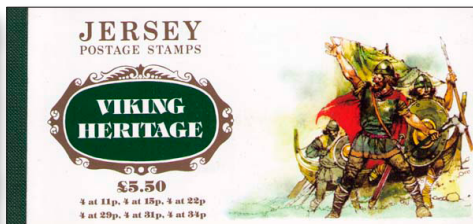
2

3

4

5, 6, 7

καθιέρωσαν μόνιμα την ελληνιστική αττική "περικεφαλαία" ως το είδος που φορούσαν οι ανώτατοι αξιωματικοί τους, από τον χιλιάρχο (tribunus) μέχρι τον ύπατο, συμπεριλαμβανομένου και του ίδιου του αυτοκράτορα αργότερα. Αντίθετα οι εκατόνταρχοι και οι λεγεωνάριοι έφεραν "άκομψους" ιταλικούς, κελτικούς και αργότερα γαλλο-ρωμαϊκούς τύπους κρανών (εικ. 4). Παράλληλα η χρήση της επεκτάθηκε και σε άλλους μεσογειακούς λαούς, όπως οι Καρχηδόνιοι.

Παράλληλα με τον ελλαδικό χώρο το κράνος εξαπλώνεται και στους βόρειους λαούς της Ευρώπης, αλλά και της Ασίας και της Αφρικής. Ανάλογα με την περιοχή έχουμε αντίστοιχα προσαρμοσμένα κράνη που φέρουν οι πολεμιστές. Οι ναυτικοί Βίκινγκς του Βορρά φέρουν ελαφρά μεταλλικά κράνη που δεν τους εμποδίζουν στα πλοία τους. Τα κράνη των Βίκινγκ δεν είχαν κέρατα ούτε φτερά ούτε κανένα απ' τα διακοσμητικά που έχουμε συνηθίσει να βλέπουμε σε ταινίες. Δεν υπάρχει κανένα ιστορικό στοιχείο που να

8, 9

10

11

επιβεβαιώνει την εικόνα που έχουμε οι περισσότεροι στο μυαλό μας για τα κράνη των

Βίκινγκ. (εικ. 5, 6)

Στην κεντρική Ευρώπη το κράνος, πέραν της χρησιμότητάς του ως αμυντικού εξοπλισμού αποτελούσε και διακριτικό εξουσίας και πλούτου για τους βασιλείς και ανώτατους αξιωματούχους. Η αρχαιολογική σκαπάνη έχει φέρει στο φως θαυμάσιες τεχνοτροπίες και απaráμιλλες τέχνες

χρυσά κράνη. (εικ. 7). Ομοίως και στην Ασία οι Άρχοντες, οι Αυτοκράτορες και οι άνθρωποι της εξουσίας έφεραν κομψές και χρυσοποίκιλτες καλύπτρες της κεφαλής που αποδείκνυαν την κοινωνική τους θέση και εξουσία (εικ. 8, 9)

Εκεί όπως και τα κράνη συναντώνται σε διάφορα μεγέθη, σχέδια και βάρος είναι η εποχή του Μεσαίωνα, η οποία συμπίπτει με την εποχή των μεγάλων εξερευνήσεων από τους διάσημους θαλασσοπόρους της εποχής. (εικ. 10, 11)

Τα κράνη γίνονται πλέον περισσότερο απροσπέλαστα από τα εχθρικά όπλα και προστατεύουν απόλυτα το κεφάλι, αφήνοντας, σε ορισμένες περιπτώσεις, μόνο μικρές οπές για να βλέπει ο φέρων το κράνος πολεμιστής. Επιπλέον γίνεται περίτεχνο και μεγαλοπρεπές. Αντι-

προσωπεύει τον πολεμιστή και την κοινωνική του θέση. Φέρει στολίδια και οικόσημα και

12

βαρύ και δυσκολεύει την όραση, αλλά σημασία έχει η απόλυτη προστασία, κατά το δυνατόν, ώστε να αποφευχθεί ο θάνατος του φέροντος το κράνος. (εικ.12,13)

Οι ιππότες, οι πιο χαρακτηριστικές πολεμικές φιγούρες του Μεσαίωνα φορούσαν κράνος, το οποίο στην πρώιμη περίοδο ήταν ένα απλό κωνικό κράνος. Στη συνέχεια, φορέθηκαν πολύ πιο εντυπωσιακά και στιβαρά κράνη, όπως το λεγόμενο "μεγάλο κράνος", που κάλυπτε εξ ολοκλήρου το κεφάλι. Κατά τον ύστερο μεσαίωνα και την αναγέννηση, τα κράνη έφθασαν στο ύψιστο επίπεδο εκζήτησης και παρεχόμενης προστασίας. (εικ. 14,15,16,17)

Μετά το τέλος του μεσαίωνα, κατά την εποχή των μεγάλων επαναστάσεων (γαλλική, αμερικανική, ελληνική, ρωσική) τα κράνη χάνονται από τα πεδία των μαχών. Οι εξεγερμένοι επαναστάτες φαίνεται πως το τελευταίο που σκέπτονται στο πεδίο των μαχών είναι να καλύψουν το κεφάλι

13, 14

σκαλίσματα που δείχνουν το αξίωμα ή το βαθμό του πολεμιστή. Από την άλλη μεριά είναι αρκετά

15

τους. Και οι αντίπαλοι όμως, τακτικοί στρατοί, δεν χρησιμοποιούν κράνη (πλην των ρωσικών δυνάμεων του Τσάρου). Στην Ναπολεόντεια εποχή εμφανίζονται οι θωρακοφόροι που φέρουν εντυπωσιακό κράνος (εικ.18)

16

17, 18

Και φτάνουμε στην εποχή των δύο μεγάλων παγκόσμιων πολέμων. Η αποκλειστική χρήση των πυροβόλων όπλων και του πυροβολικού κατέστησαν απολύτως αναγκαίο το κράνος για τους στρατιώτες τα οποία πλέον είναι από χάλυβα. Τα σχήματα είναι ποικίλα άλλα μοιάζουν με "πιάτο" όπως τα βρετανικά, σε αντίθεση με τα γερμανικά του Α Παγκοσμίου πολέμου που έφεραν και μεταλλικό λοφίο στο πάνω μέρος (εικ. 19), ενώ άλλα έμοιαζαν με μεταλλικά καπέλα όπως τα γαλλικά (εικ. 20) και τα βελγικά κράνη (εικ. 21).

Στον Β' παγκόσμιο πόλεμο κυριαρχούν τα αμερικανικά (εικ. 22) και τα γερμανικά κράνη (εικ. 23). Τα αμερικανικά, ανάλογα με την χρήση τους, διακρίνονται σε εκείνα που φέρουν οι πεζικάριοι και στα διαφορετικού τύπου που χρησιμοποιούν οι αλεξιπυρπιότες (εικ. 24).

19

Στην σύγχρονη εποχή τα κράνη είναι εξαιρετικά ανθεκτικότερα και εξασφαλίζουν μεγαλύτερη αντιβαλλιστική προστασία διότι κατα-

20, 21

σκευάζονται από το νέο θερμοπλαστικό πολυμερές "kevlar", ενώ φέρουν και ηλεκτρονικό εξοπλισμό (βιντεοκάμερες, εξαρτήματα νυκτερινής όρασης κλπ). Συνηθίζεται δε τα

22, 23

σύγχρονα κράνη να αποτελούνται από δύο τμήματα: Ένα (εσωτερικό) πλαστικό και από πάνω το μεταλλικό τμήμα, ενώ συνοδεύονται και από καλύμματα παραλλαγής (καμουφλαζ). Σε κάθε περίπτωση η εξέλιξη της τεχνολογίας έχει βοηθήσει σημαντικά στην τελειοποίηση

24

του κράνους ως μέσον προστασίας της κεφαλής, που από την αρχή της ιστορίας του ανθρώπου υπήρξε πρώτιστο μέλημα των πολεμιστών.

Το μυρμήγκι ταύρος!

Το "μυρμήγκι ταύρος" είναι ιδιαίτερα μεγαλόσωμο έντομο. Το μήκος του σώματός του μπορεί να φτάσει τα 40 εκ. Έχει χαρακτηριστικά μεγάλα μάτια και ισχυρή όραση, και μακριές, λεπτές δαγκάνες που διαθέτουν ισχυρό δηλητήριο. Πολλά

είδη αυτών των μυρμηγκιών έχουν φωτεινά κόκκινα ή πορτοκαλί χρώματα για το κεφάλι ή την κοιλιά.

Στην Αυστραλία όπου ενδημεί υπάρχουν περίπου 90 είδη αυτού του μυρμηγκιού, με διαφορετικές συμπεριφορές και κύκλους ζωής. Συναντώνται παντού: Σε αστικές περιοχές και δάση, αλλά και σε χέρσες εκτάσεις.

Τα μυρμήγκια ταύροι τρέφονται με νέκταρ και χυμούς φυτών, καθώς και με ζωικά θηράματα, τα οποία μεταφέρουν στη φωλιά, καθώς με αυτά τρέφονται οι σαρκοφάγες προνύμφες.

Οι φωλιές τους είναι συνήθως υπόγειες, με κρυφές μικρές εισόδους. Οι φωλιές τους εκτείνονται αρκετά μέτρα κάτω από το έδαφος. Επιτίθενται σε κάθε είδους εισβολέα που πλησιάζει τη φωλιά τους, ανεξάρτητα από το μέγεθός του, και τον καταδιώκουν ακόμα και σε μεγάλη απόσταση από τη φωλιά. Συνήθως και μόνο η εμφάνισή τους, όταν βγαίνουν ομαδικά από τη φωλιά, είναι αρκετή για να οδηγήσει οποιονδήποτε σε άτακτη υποχώρηση. Αν δεν το κάνει, τότε θα υποστεί τα επώδυνα πολλαπλά τσιμπήματα από τις δαγκάνες τους, καθώς και την δυσάρεστη συνέπεια από το δηλητήριο που αυτές εκχύνουν.

Μερικά είδη δεν έχουν αποικία εργατών. Αντ' αυτού, μια βασίλισσα "καταδρομέας" εισβάλλει στη φωλιά ενός άλλου είδους, σκοτώνει την ένοικο βασίλισσα και αναλαμβάνει την αποικία.

Τα μυρμήγκια ταύροι είναι ιδιαίτερα επιθετικά και τα τσιμπήματά τους είναι πολύ επώδυνα. Το δηλητήριο τους περιέχει συστατικά που δημιουργούν επικίνδυνες αλλεργικές αντιδράσεις. Αν υπάρχει ένδειξη αλλεργίας, πρέπει να αναζητείται άμεσα ιατρική βοήθεια. Αλλιώς, μία παγοκύστης ή ειδικό σπρέι είναι αρκετά να ανακουφιστεί ο πόνος.

Λ. Τ..

Πορφύρα, το χρώμα των αυτοκρατόρων

Το πιο διάσημο χρώμα του αρχαίου κόσμου ήταν η πορφύρα που παραγόταν στις πόλεις της Τύρου και της Σιδώνας, στην αρχαία Φοινίκη (σημερινός Λίβανος). Κατασκευαζόταν από δύο σαλιγκάρια της θάλασσας, το *Murex brandaris* και το *Hexaplex trunculus*.

Πάντως, πρόσφατες αρχαιολογικές ανακαλύψεις βρήκαν ενδείξεις ότι η πορφύρα παραγόταν στη Μινωική Κρήτη πολύ πριν από τη Φοινίκη.

Η διαδικασία παραγωγής αυτής της χρωστικής ουσίας ήταν πολύ λεπτή. Αφού έθραυαν τα κελύφη, άφηναν το εσωτερικό τους σε μια λεκάνη για να αποσυντεθούν. Στη συνέχεια, αφαιρούσαν ένα μικροσκοπικό αδένιο του σαλιγκαριού, από τον οποίο εξήγαγαν ένα χυμό. Ευνόητο ότι όλη αυτή η διαδικασία γινόταν κάτω από εξαιρετικά δυσάρεστη οσμή.

Ο χυμός αυτός εκτίθετο στο φως του ήλιου, με τη δράση του οποίου υφίστατο μία απίστευτη μεταμόρφωση. Από λευκό του γάλακτος γινόταν κιτρινοπράσινο, στη συνέχεια πράσινο, κατόπιν βιολετί και τέλος βαθύ κόκκινο βιολετί-μοβ. Η διαδικασία έπρεπε να διακόπτεται ακριβώς την κατάλληλη στιγμή, και στη συνέχεια να χρησιμοποιείται για τη βαφή μαλλιού ή μεταξίου, δημιουργώντας ένα υπέροχο και ανεξίτηλο χρώμα. Έχουν βρεθεί στο Λίβανο ίχνη αυτής της παραγωγής που χρονολογούνται από το 1500 π.Χ. και περιλαμβάνουν χρωστική ουσία και βουνά από

κελύφη σαλιγκαριών.

Η διαδικασία ήταν εξαιρετικά χρονοβόρα και δαπανηρή. Όταν ο Γερμανός χημικός Paul Friedlander προσπάθησε το 2008 να αναδημιουργήσει πορφύρα, χρειάστηκε δώδεκα χιλιάδες μαλάκια για την παραγωγή 1.4 ουγκιάς χρωστικής ουσίας, αρκετή για τη βαφή ενός μαντιλιού. Τελικά, για την παραγωγή ενός γραμμαρίου πορφύρας χρειάστηκαν δέκα χιλιάδες μαλάκια με συνολικό κόστος 2.000 €.

Υπήρχαν διαφοροποιήσεις στις αποχρώσεις της πορφύρας ανάλογα με την προέλευση των σαλιγκαριών. Σύμφωνα με το Ρωμαίο συγγραφέα Βιτρούβιο, (1ος αιώνας π.Χ.), το *murex* (*murex brandaris*;) των βόρειων θαλασσών παρήγε ένα πιο μπλε χρώμα από εκείνο του νότου (πιθανώς το *murex trunculus*).

Η πιο ζητημένη απόχρωση ήταν αυτή που προσέγγιζε το χρώμα του αποξηραμένου αίματος, όπως αυτή της τηβέννου του αυτοκράτορα Ιουστινιανού που απεικονίζεται στα ψηφιδωτά της Ραβέννας. Αυτό πάντως που φαίνεται να είχε σημασία δεν ήταν το χρώμα της πορφύρας, αλλά η αντοχή της στις καιρικές συνθήκες και το φως, η υψηλή τιμή της, η επίδειξη πλούτου, η αίγλη που πρόσδιδε σε αυτόν που τη φορούσε.

Σύμφωνα με τον Έλληνα λόγιο Ιούλιο Πολυδεύκη (2ος αι. μ.Χ.), η πορφυρή βαφή ανακαλύφθηκε από τον Ηρακλή, ή μάλλον, από τον σκύλο του, το στόμα του

Murex brandaris, ένα από τα σαλιγκάρια με τα οποία γίνεται η πορφύρα.

Ο Ιουστινιανός με πορφυρά τηβέννο.

"Ο Ηρακλής και η ανακάλυψη της πορφύρας". Πίνακας του Ρούμπενς (1636), Μουσείο Bonnat.

οποίου βαφόταν μοβ όταν μασούσε σαλιγκάρια κατά μήκος της ακτής της Φοινίκης (Την "ανακάλυψη" αυτή απαθανάτισε ο Ρούμπενς σε γνωστό πίνακά του).

Η πορφύρα έγινε το αγαπημένο χρώμα βασιλέων, ευγενών, ιερέων και δικαστών σε όλη τη Μεσόγειο, από τα πανάρχαια χρόνια. Στην *Ιλιάδα* του Ομήρου, η ζώνη του Αϊάντα είναι μοβ, και οι ουρές των αλόγων των Τρώων πολεμιστών είναι βαμμένες πορφυρές. Στην *Οδύσσεια*, τα καλύμματα για το γαμήλιο κρεβάτι του Οδυσσέα είναι πορφυρού χρώματος. Στα ποιήματα της Σαπφούς (6ος αιώνας π.Χ.) εκθειάζεται η ικανότητα των βαφένων του βασιλείου της Λυδίας που έβαφαν τα υποδήματα πορφυρά, και σε τραγωδία του Αισχύλου, η βασίλισσα Κλυταιμνήστρα διακοσμεί το παλάτι με πορφυρά χαλιά για να γιορτάσει την επιστροφή του Αγαμέμνονα.

Στην Αγία Γραφή, το χρώμα αυτό φοριέται από τους ιερείς του Γιαχβέ, ενώ αναφέρεται ότι το 950 π.Χ. ο Βασιλιάς Σολομών έφερε τεχνίτες από την Τύρο για να βάψουν πορφυρά υφάσματα για τη διακόσμηση του Ναού της Ιερουσαλήμ.

Στη Ρωμαϊκή Δημοκρατία, οι τήβεννοι των πολιτών έφεραν μία πορφυρή μπροντούρα. Κατά τη διάρκεια των θριάμβων, ο τιμώμενος φορούσε εξ ολοκλήρου πορφυρά τήβεννο με χρυσή μπροντούρα, ενώ ο διοικητής του στρατού φορούσε πορφυρό μανδύα (paludamentum).

Κατά τη διάρκεια της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, η πορφύρα είχε δεσμευτεί για τους αυτοκράτορες. Ο αυτοκράτορας Καλιγούλας εκτέλεσε ένα Μαυριτανό βασιλιά γιατί φορούσε μια ερυθρή χλαμύδα που ήταν καλύτερη από τη δική του, ενώ ο Νέρων διέτασε την εκτέλεση όποιου φορούσε πορφυρή τήβεννο.

Αργότερα, οι ηγεμόνες της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας συνέχισαν τη χρήση της πορφύρας ως αυτοκρατορικό χρώμα, ως διπλωματικό δώρο, για αυτοκρατορικά έγγραφα και για τις σελίδες της Βίβλου.

Με την προοδευτική αραβική κατάκτηση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, οι πηγές προμήθειας της χρωστικής ουσίας διακόπηκαν, και από τον 9ο αιώνα η τεχνική της κατασκευής ξεχάστηκε σε μεγάλο βαθμό.

Στη Δύση, ο Καρλομάγνος στέφθηκε φορώντας πορφυρό μανδύα, οι βυζαντινοί επίσκοποι φορούσαν λευκές ρόμπες με πορφυρές ρίγες, ενώ τα ενδύματα των κυβερνητικών αξιωματούχων έφεραν πορφυρές διακοσμήσεις. Ωστόσο, μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1453, το χρώμα αυτό άρχισε να χάνει τον αυτοκρατορικό του χαρακτήρα. Τα εργαστήρια πορφύρας της Κωνσταντινούπολης καταστράφη-

καν και, σταδιακά, η πορφύρα αντικαταστάθηκε από μία βαθυκόκκινη χρωστική ουσία που παραγόταν από το έντομο Κοχενίλη. Το χρώμα αυτό άρχισε να υιοθετείται και στην Ευρώπη ως βασιλικό και παπικό χρώμα.

Με τον καιρό και με την εξέλιξη της χημείας και των χρωστικών ουσιών, η πολύπλοκη και δαπανηρή μέθοδος παραγωγής πορφύρας έμεινε στην ιστορία ως συνώνυμο της ισχύος, του πλούτου και της επιδειξης.

Π. Λεούσης

Ο Καρλομάγνος στη στέψη του.

Το έντομο Κοχενίλη με το οποίο παραγόταν το χρώμα βασιλέων και παπών το Μεσαίωνα.

Η "πορφύρα" στα γραμματόσημα!

Μία από τις πιο γνωστές σπανιότητες γραμματοσήμων είναι και η εικονιζόμενη έκδοση του Εδουάρδου Ζ', γνωστή ως "2d Tyrian plum", δηλαδή "πορφυρό των 2 πενών". Εκτυπώθηκε σε 24 εκατομμύρια τεμάχια αλλά καθυστέρησε να χρησιμοποιηθεί περιμένοντας να εξαντληθούν τα αποθέματα της προηγούμενης έκδοσης. Στο μεταξύ, ο Εδουάρδος πέθανε και τα γραμματόσημα καταστράφηκαν.

Διέρευσαν ελάχιστα κομμάτια. Σήμερα είναι παγκοσμίως γνωστά μόνο 12 αντίτυπα.

ΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑ ΣΑΣ ΝΕΑ!

Ενδιαφέρον για το νέο θεματικό βιβλίο

Ξεχωριστή επιτυχία και ζήτηση εξακολουθεί να σημειώνει η πολυσέλιδη έκδοση του Συλλόγου μας *Εγχειρίδιο του Θεματικού Φιλοτελισμού*, τόσο στο κέντρο όσο και στην περιφέρεια. Αντίτυπα του έχουν ήδη αποσταλεί σε μέλη μας σε Πάτρα, Ρόδο, Κοζάνη, Ναύπακτο, Μυτιλήνη, Κύπρο κτλ.

Με δεδομένο τον περιορισμένο αριθμό αντιτύπων που έχουν εκδοθεί, είναι βέβαιο ότι δεν θα αργήσει να εξαντληθεί.

Τόσο ο σύλλογός μας όσο και ο συγγραφέας ευχαριστούν για την θερμή υποδοχή του βιβλίου, όσο και για τα συγχαρητήρια μηνύματα που μας στέλνονται.

BALKANFILA 2016

Στη διαβαλκανική έκθεση BALKANFILA 2016 που θα διεξαχθεί στα Τίρανα της Αλβανίας από 5 έως 9 Μαΐου, θα λάβουν μέρος οι εκθέτες Αλέκος Γαληνός, Παναγιώτης Καγκελάρης, Νίκος Καρανικόλας, Μανώλης Κουτσουνάκης, Παντελής Λεούσης, Αντώνης Μανωλούδης, Γιάννης Νταής, Θανάσης Πάσχος, Γιώργος Περίν, Αλέξανδρος Σαββόπουλος, Σπύρος Σουλιμιώτης και Πανελλήνιος Σύλλογος Θεματικού Φιλοτελισμού.

Εθνικός αντιπρόσωπος είναι ο Π. Λεούσης.

Θεματικός Φιλοτελιστής Πρόεδρος της ΕΦΕ!

Κατά τις πρόσφατες αρχαιρεσίες της Ελληνικής Φιλοτελικής Εταιρείας που διεξήχθησαν στα πλαίσια της ετήσιας τακτικής Γενικής Συνέλευσης της 7ης Φεβρουαρίου, πρόεδρος εξελέγη ο γνωστός θεματικός και μέλος του συλλόγου μας Ιωακείμ Χαλβατζιδόπουλος, τον οποίο και συγχαίρουμε θερμά.

Το νέο ΔΣ της ΕΦΕ διαμορφώθηκε τελικά ως εξής:

Ιωακείμ Χαλβατζιδόπουλος Πρόεδρος
Γιώργος Σωτηρόπουλος Αντιπρόεδρος
Αντώνης Μανωλούδης Γενικός Γραμματέας
Λιάνα Μητράκου Ειδικός Γραμματέας

Δημοσθένης Κωνσταντινίδης Ταμίας
Βασίλης Αποστολόπουλος Έφορος Συλλογής
Ανδρέας Νικολαΐδης Έφορος Τευχιδίων
Μανώλης Κουτσουνάκης Έφορος Συναλλαγών
Νεοκλής Ζαφειρακόπουλος Κοσμήτωρ
Κώστας Χαζάπης Έφορος Φιλοτέλειας
Μυρσίνη Βαρδοπούλου Σύμβουλος Νεότητας
Αντώνης Βιρβίλης Σύμβουλος στην ΕΦΟ

Η "NOTOS 2015" στο FEPA NEWS

Το τελευταίο τεύχος του περιοδικού FEPA NEWS, όργανο της Ευρωπαϊκής Φιλοτελικής Ομοσπονδίας, περιλαμβάνει ευρεία παρουσίαση τόσο των πεπραγμένων της NOTOS 2015 όσο και σχολίων, και των όσων προηγήθηκαν. Ωστόσο, εντυπωσιάζουν τόσο ο τίτλος του σχετικού άρθρου, όσο και η ευρύτητά του. Εκτείνεται σε δώδεκα σελίδες, ασυνήθιστα μεγάλο αριθμό που συνήθως το περιοδικό αφιερώνει στις διεθνείς εκθέσεις.

Νέο βιβλίο για τη θάλασσα

Τα Ελληνικά Ταχυδρομεία κυκλοφόρησαν προσφάτως μία ενδιαφέρουσα έκδοση του τ. Υπουργού Γιώργου Ανωμερίτη με τίτλο "Θάλασσα και Ναυτιλία στον Ελληνικό Φιλοτελισμό". Πρόκειται για ένα καλαίσθητο βιβλίο 150 σελίδων σε μορφή λευκώματος, στο οποίο παρουσιάζονται τα γραμματόσημα και οι σφραγίδες ναυτιλιακού χαρακτήρα της χώρας μας, καθώς και άρθρα για το φιλοτελισμό και τη ναυτιλία.

Φιλοτελικά Σεμινάρια

Από τις 4 Φεβρουαρίου έως τις 22 Μαΐου 2016 και κάθε Πέμπτη στις 6 μμ., το αναγνωστήριο της Δημοτικής Βιβλιοθήκης του Πειραιά φιλοξενεί φιλοτελικά σεμινάρια, με εισηγητές τους Α. Βιρβίλη, Π. Λεούση, Ν. Μαλλούχο και Κ. Χαζάπη. Τα σεμινάρια αυτά γίνονται με πρωτοβουλία της Ελληνικής Φιλοτελικής Ομοσπονδίας, σε συνεργασία με την ως άνω Βιβλιοθήκη.

Αχ! Αυτό το πλάνο...

ΤΟ ΚΡΑΣΙ ... μια ιστορία!

"Το κρασί μπορεί δίκαια να θεωρηθεί ως το πιο υγιές και πιο υγιεινό από όλα τα ποτά" (Λουί Παστέρ)

(Αφιερωμένο στο νέο μέλος μας κ. Χρήστο Γκίκα)

1. ΙΣΤΟΡΙΑ

- 1.1 Αρχαιότητα
 - 1.1.1 Προέλευση
 - 1.1.2 Βιβλικά χωρία
 - 1.1.3 Ιπποκράτης, Χαμουραμί, Αβικένας
- 1.2 Μυθολογία
 - 1.2.1 Δήμητρα
 - 1.2.2 Βάκχος και ακόλουθοι
 - 1.2.3 Παγκόσμια εξάπλωση

2. ΕΠΙΣΤΗΜΗ

- 2.1 Έρευνα και επιστημονικές πηγές
- 2.2 Παστέρ
- 2.3 Σχολές, Ινστιτούτα και Μνημεία

3. ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ-ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ

- 3.1 Καλλιέργεια
- 3.2 Το φυτό
- 3.3 Ο καρπός
- 3.4 Παράσιτα και ασθένειες
- 3.5 Ποικιλίες

4. 1 ΣΥΓΚΟΜΙΔΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

- 4.2 Τρύγος
- 4.3 Οινοποιία
- 4.4 Μεταφορά

5.. ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ

- 5.1 Το κελάρι
- 5.2 Το βαρέλι
- 5.3 Το πύμα

6.1 ΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΑΞΕΣΟΥΑΡ

- 6.2 Αμφορείς και βάζα
- 6.3 Φιάλες
- 6.4 Υάλινα δοχεία και κάλυκες
- 6.5 Άλλα χρειώδη

7. ΤΥΠΟΙ ΚΡΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ

- 7.1 Λευκά και κόκκινα κρασιά, κλπ.
- 7.2 Σαμπάνια
- 7.3 Άλλα παράγωγα κρασιού

8. ΠΡΟΩΘΗΣΗ

- 8.1 Διαφήμιση

9. ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΡΑΣΙΟΥ

- 9.1 Αξιοσημείωτες περιοχές
- 9.2 Φημισμένοι αμπελώνες
- 9.3 Άλλες περιοχές

10. ΕΟΡΤΑΣΜΟΙ

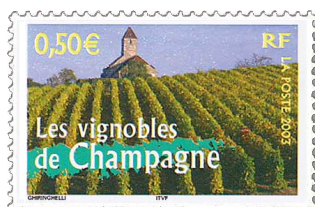
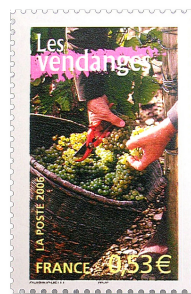
- 10.1 Συντροφικές και πανηγύρια
- 10.2 Εκθέσεις
- 10.3 Συνέδρια

11. Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

- 11.1 Κοινωνική ζωή
- 11.2 Πάτρωνες
- 11.3 Καλλιτεχνικές εκδηλώσεις

12 Η ΣΩΣΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ

- 21.1 Αγώνας ενάντια στον αλκοολισμό

Γιώργος Σπάρης (1946 - 2016)

Στις 30 Ιανουαρίου 2016 έφυγε από τη ζωή μετά από ολιγόμηνη ασθένεια ο φίλος Γιώργος Σπάρης, διακεκριμένος φιλοτελιστής και σημαίων φιλοτελικός παράγων της χώρας.

Ο εκλιπών εντάχθηκε στον οργανωμένο φιλοτελισμό το 1998, αρχικά ως μέλος της ΕΦΕ, κατόπιν ως μέλος του ΔΣ και από το 2000 ως πρόεδρος της, διαδεχθείς το 2012 τον αείμνηστο Θεόδωρο Παπαηλιού. Ως εκθεσιακός συλλέκτης, η συλλογή του *Η αναμνηστική έκδοση των πρώτων Ολυμπιακών Αγώνων, Αθήνα 1896* κατέκτησε πλήθος περγαμηνών, μεταξύ των οποίων χρυσά μετάλλια σε σωρεία διεθνών εκθέσεων και το Μέγα Βραβείο (Grand Prix) στην Olympiex 2004 της Αθήνας. Αλλά και οι άλλες συλλογές του (*Ο Ελληνοτουρκικός Πόλεμος του 1897, Διά Θαλάσσης, Ελληνική ατμοπλοία Τζων Μακ Δούαλλ και Βαρβούρ, Λίμνη Ευβοίας, Ναυτιλιακές σφραγίδες στη Β΄ Ολυμπιακή έκδοση, Η Λέρος υπό ιταλική κατοχή, 1912-1923*) είχαν ανάλογη πορεία.

Επιτυχημένος πολιτικός μηχανικός, άριστος οικογενειάρχης, καλός και αγαπητός φίλος, έμεινε στη μνήμη όλων για τον ήπιο χαρακτήρα και την γλυκύτητά του.

Υπηρέτησε τη φιλοτελική ιδέα με πάθος, με γνώση και με συνέπεια. Ως πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής των σημαντικών εκθέσεων "Φιλοτέλεια 2005", "Ελλάδα-Κύπρος 2013" και της μεγάλης διεθνούς "NOTOS 2015", ως Γενικός Συντονιστής της εθνικής έκθεσης "Καρδίτσα 2006" και με ενεργή συμμετοχή στην ΟΕ της εθνικής έκθεσης "Λαύριο 2009", απέδειξε για πολλοστή φορά τις διοικητικές του ικανότητες όσο και τη φιλοπονία του. Παράλληλα, άφησε σημαντικό φιλοτελικό συγγραφικό έργο.

Παρά τις υψηλές εκθεσιακές του επιδόσεις, ήταν παρών με διάφορα εκθέματα σε μικρές, μη συναγωνιστικές εκθέσεις, αποδεικνύοντας την παντελή έλλειψη αλαζονείας και την πρόθεσή του να υποστηρίξει κάθε εκθεσιακή προσπάθεια. Ο Γιώργος ήταν παρών σε όλες σχεδόν τις εκθέσεις του συλλόγου μας, του οποίου υπήρξε για χρόνια μέλος.

Η απουσία του Γιώργου θα είναι έντονη. Η έλλειψή του θα παραμένει για καιρό ένα δύσκολο αντιμετώπισιμο γεγονός, πέρα από παρόμοιες συμβατικές και περιστασιακές εκφράσεις του συρμού. Θα τον θυμόμαστε πάντα.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΜΟΥ & ΝΕΟΤΗΤΑΣ ΨΗΦΙΣΜΑ

Το Δ.Σ. του Συλλόγου μας, μετά το θλιβερό άγγελμα του θανάτου του Γιώργου Σπάρη, διακεκριμένου φιλοτελιστή και Προέδρου του Ελληνικής Φιλοτελικής Εταιρείας, συνήλθε εκτάκτως σήμερα, 31 Ιανουαρίου 2016, και αποφάσισε ομόφωνα τα κάτωθι:

1. Να εκπροσωπηθεί το Διοικητικό Συμβούλιο στη νεκρώσιμο ακολουθία
2. Να εκφραστούν θερμά συλλυπητήρια του Δ. Σ. στους οικείους του
3. Να κατατεθεί ποσό 50 ευρώ υπέρ ΕΦΟ, αντί στεφάνου
4. Να δημοσιευθεί το παρόν στον περιοδικό φιλοτελικό τύπο

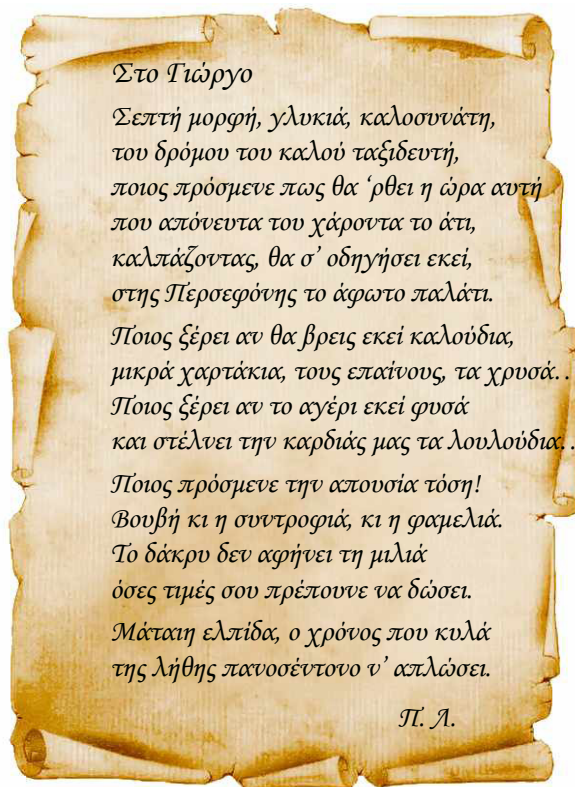
Αθήνα, 31 Ιανουαρίου 2016

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Π. ΛΕΟΥΣΗΣ

Σ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ

Το πρωτομαγιάτικο στεφάνι

Το στεφάνι είναι ένας από τους πρωταγωνιστές της γιορτής της Πρωτομαγιάς. Της γιορτής που σηματοδοτεί την τελική νίκη του καλοκαιριού απέναντι στον χειμώνα και την κατိσχωση της ζωής επί του θανάτου. Το έθιμο έχει ρίζες που ανάγονται σε προχριστιανικές αγροτικές λατρευτικές τελετές για τη γονιμότητα των αγρών και, κατ' επέκταση, και των ζώων και των ανθρώπων.

Το στεφάνι κατασκευαζόταν με βέργα από ευλύγιστο και ανθεκτικό ξύλο κλήματος ή άλλο, και στολιζόταν με ανθούς και κλαδάκια καρποφόρων δέντρων, όπως η αμυγδαλιά, η συκιά και η ροδιά. Ακόμα, το διακοσμούσαν με στάχυα από σιτάρι και κριθάρι, με κρεμμύδι αλλά και σκόρδο για το μάτι. Η χρησιμοποίηση πρασινάδας και όχι τόσο λουλουδιών με σκοπό τη μετάδοση της γονιμότητάς τους ήταν το κύριο χαρακτηριστικό των μαγιάτικων συνθηθειών. Στον αγροτικό χώρο, μάλιστα, δεν θεωρείτο απαραίτητο το πλέξιμο στεφανιών. Αρκούσε η τοποθέτηση πάνω από την πόρτα του σπιτιού μιας δέσμης από χλωρά κλαδιά ελιάς, συκιάς, νερατζιάς, πορτοκαλιάς και άλλα, μαζί με λουλούδια. Απαραίτητη ήταν, επίσης, η ύπαρξη μεταξύ τους φυτών αποτρεπτικών... του κακού, όπως είναι η τσουκνίδα, το σκόρδο και άλλα.

GREETINGS
32
USA

1kk.k
Suomi
Finland
2013

USA 33

ΟΙ ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

α) ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

ΕΛΛΑΔΑΣ

• Στις 26 Ιανουαρίου 2016 κυκλοφόρησε η 1η σειρά γραμματοσήμων Αγίου Όρους με τίτλο **“ΛΙΘΑΝΑΓΛΥΦΑ Α”**, αποτελούμενη από 6 γραμματόσημο συνολικής αξίας € 4.82, σε 30.000 πλήρεις σειρές. Κυκλοφόρησαν επίσης 6.000 διπλοί ΦΠΗΚ προς € 7.20 το σετ, 1.800 λευκώματα σειράς προς € 32.00 και 15000 Κάρτες Μάξιμουμ προς € 9.60 το σετ των ξέι.

• Στις 9 Φεβρουαρίου 2016 κυκλοφόρησε ταυτόχρονα σε Ελλάδα και Ισραήλ, μία Κοινή Έκδοση Γραμματοσήμων, αφιερωμένη στα 25 χρόνια πλήρων διπλωματικών σχέσεων των δύο χωρών. Έχει τίτλο **“25 Χρόνια Διπλωματικών Σχέσεων Ελλάδας-Ισραήλ”**, αποτελείται από ένα γραμματόσημο ονομαστικής αξίας € 0.90 και πιράζ 500.000 τεμάχια. Εκδόθηκαν επίσης 7.000 αριθμημένα φυλλαράκια προς επίσης 0.90, 6.000 ΦΠΗΚ προς € 1.70, 1.000 τυποποιημένες σειρές γραμματοσήμων προς € 3.30 και 1.000 απλά λευκώματα σειράς προς € 5.20.

• Στις 23 Φεβρουαρίου 2016 κυκλοφόρησε αναμνηστική σειρά γραμματοσήμων με τίτλο **“ΕΠΑΙΤΕΙΟΙ ΓΕΓΟΝΟΤΑ (Μέρος Α') 75 Χρόνια από τη Ίδρυση του ΕΑΜ”**, αποτελούμενη από πέντε γραμματόσημο συνολικής αξίας € 5.80, σε 100.000 πλήρεις σειρές.

Εκδόθηκαν επίσης 6.000 διπλοί ΦΠΗΚ προς € 8.10, 1.000 τυποποιημένες σειρές προς € 9.40, 1.000 απλά λευκώματα σειράς προς € 17.70 και 1000 σετ καρτών μάξιμουμ προς € 8.00 το σετ. .

ΚΥΠΡΟΥ

• Στις 3 Μαρτίου 2016 κυκλοφόρησε σειρά γραμματοσήμων με τίτλο **“Έργα Κυπριακής Λαϊκής**

Παράδοσης", αποτελούμενη από δύο γραμματόσημα συνολικής αξίας € 1.05, σε 110.000 πλήρεις σειρές. Κυκλοφόρησαν επίσης 6.000 ΦΠΗΚ προς € 1.47.

β) ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΕΣ ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ

ΕΛΛΑΔΑΣ

• Χρησιμοποιήθηκε στις 18 Μαρτίου 2015 με την ευκαιρία των 80 χρόνων από το θάνατο του Ελευθερίου Βενιζέλου. Εκδόθηκαν παράλληλα 2.000 αναμνηστικοί φάκελοι με μετάλλιο και προσωπικό γραμματόσημο με το πρόσωπο του τιμωμένου.

γ) ΣΦΡΑΓΙΣΤΙΚΟΙ ΔΑΚΤΥΛΙΟΙ ΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΑ ΣΥΝΟΗΜΑΤΑ:

ΚΥΠΡΟΥ

• S1/2016. Χρησιμοποιήθηκε από 9 έως 12 Φεβρουαρίου 2016 στα πλαίσια των εκδηλώσεων για την ημέρα "Ενιαίου Ευρωπαϊκού Αριθμού Κλήσης "Εκτακτης Ανάγκης <112>" (11/02/2016). (Γνωστή επαναλαμβανόμενη σφραγίδα).

Pantelis Leoussis il nostro caro amico greco, continua a stupire per la sua straordinaria attività in favore della Filatelia Tematica. Dopo il successo della 'classificazione' di tutto il materiale di Grecia e Cipro riguardanti i temi "Musica-Teatro-Danza", già citata sul N.T. n. 193, ha realizzato un'altra notevolissima opera: "Il manuale della Filatelia Tematica". In 304 pagine a colori spiega tutto ciò che occorre sapere per realizzare una collezione tematica: dalla scelta di un dato argomento allo sviluppo della storia, dalla tipologia del materiale alla sua selezione, e così via fino al modo di costruire ogni singola pagina. In chiusura una serie di pagine tratte da varie collezioni tematiche, alcune delle quali italiane e ben note, usate come esempi. L'opera è solo in greco, con sommario in inglese, ed è un formidabile strumento per propagandare la Tematica tra i collezionisti greci, obiettivo sicuramente raggiunto visto l'enorme successo di vendite; i proventi vanno al Circolo di Pantelis cui sono stati ceduti i diritti di sfruttamento della pubblicazione.

pubblicazioni

Το Notiziario Tematico del CIFT, όργανο του Ιταλικού Θεματικού Συλλόγου, γράφει για το "Εγχειρίδιο..." που πρόσφατα εξέδωσε ο Σύλλογός μας,

Ο αγαπητός Έλληνας φίλος μας Παντελής Λεούσης συνεχίζει να καταπλήσσει με την εξαιρετική δραστηριότητά του υπέρ του θεματικού φιλοτελισμού. Μετά την "ταξινόμηση" όλου του υλικού της Ελλάδας και της Κύπρου που σχετίζεται με τα θέματα "Μουσική-Θέατρο-Χορός", στο οποίο έργο αναφερθήκαμε ήδη στο τεύχος 193, πραγματοποίησε μια άλλη πιο αξιοπρόσεκτη εργασία: "Το εγχειρίδιο του θεματικού φιλοτελισμού". Στις 304 έγχρωμες σελίδες εξηγεί όλα αυτά που είναι απαραίτητα να γνωρίζει κανείς για να δημιουργήσει μια θεματική συλλογή: Από την επιλογή ενός θέματος και την ανάπτυξη του μύθου, από το είδος του υλικού και την επιλογή του, μέχρι τον τρόπο δημιουργίας κάθε σελίδας. Στο τέλος παρουσιάζονται μια σειρά σελίδων που προέρχονται από διάφορες θεματικές συλλογές, μερικές πολύ γνωστών Ιταλών συλλεκτών, που χρησιμεύουν ως παραδείγματα. Το έργο είναι μόνο στα ελληνικά, με περίληψη στα αγγλικά, και αποτελεί ένα αξιοθαύμαστο εργαλείο για την προώθηση του θεματικού φιλοτελισμού μεταξύ των Ελλήνων συλλεκτών, γεγονός που επιβεβαιώνεται από το μεγάλο αριθμό των πωλήσεων. Οι εισπράξεις πηγαιίνουν στο Θεματικό Σύλλογο, στον οποίο έχουν παραχωρηθεί τα δικαιώματα εκμετάλλευσής του βιβλίου.

Σε όλους μας είναι γνωστά τα τζάνερα ή κορόμηλα, ή όπως αλλιώς τα ονομάζει κάθε τόπος. Έχουν σχήμα σφαιρικό, λεπτή φλούδα με εύθραυστη ομορφιά σε αποχρώσεις του πράσινου, του κίτρινου ή του κόκκινου, και κρύβουν μια γλυκώδη χυμώδη σάρκα. Μπορεί να είναι μικρά –και καταφρονημένα από πολλούς-, αλλά είναι πλούσια σε γεύση και θρεπτικές ουσίες. Επειδή μάλιστα η οικογένεια των δαμάσκηνων στην οποία ανήκουν είναι πολυμελής, συχνά τα τζάνερα συγχέονται με άλλα αδέρφια τους, όπως οι βανίλιες.

Το φυτό έλκει την καταγωγή του στη Μικρά Ασία, όπου φύεται ευρέως σε άγρια κατάσταση.

Ωστόσο, το πιο γλυκό από όλα τα είδη και το πιο αξιοσημείωτο έχει χρυσαφένιο χρώμα και καλλιεργείται στη Γαλλία με το όνομα mirabelle (μιράμπελο). Ο καρπός του μιράμπελο χρησιμοποιείται κυρίως σε τάρτες και μαρμελάδες, και ο χυμός του γίνεται κρασί μετά από ζύμωση ή αποστάζεται σε λικέρ ή μπράντι. Το 90% των μιράμπελων που καλλιεργούνται εμπορικά γίνεται είτε μαρμελάδα (70%), ή αλκοόλ (20%). Μόνο το 10% καταναλώνεται ως φρέσκο φρούτο.

Το μιράμπελο ωριμάζει και συγκομίζεται από τον Ιούλιο έως τα μέσα Σεπτεμβρίου (βόρειο ημισφαίριο). Η παραδοσιακή μέθοδος συγκομιδής συνίσταται στο τίναγμα των δέντρων και το κτύπημα των κλαδιών με ραβδιά, ενώ οι καρποί συλλέγονται σε δίχτυ κάτω από το δέντρο, όπως οι ελιές.

Το μιράμπελο καλλιεργείται ιδιαίτερα στη γαλλική περιοχή της Λωραίνης, η οποία διαθέτει ιδανικό κλίμα και σύνθεση εδάφους για την καλλιέργεια του δέντρου. Η περιοχή παράγει 15.000 τόνους μιράμπελων ετησίως, ποσότητα που αποτελεί το 80% της παγκόσμιας παραγωγής.

Από το 1996 τα τζάνερα της Λωραίνης έχουν αναγνωρισθεί και υποστηρίζονται από την ΕΕ ως ένα περιφερειακό προϊόν υψηλής ποιότητας, με σήμα Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (Π.Γ.Ε.). Αυτό το σήμα εγγυάται ένα ελάχιστο μέγεθος καρπού 22 χιλ, συγκεκριμένη περιεκτικότητα σε ζάχαρη, και μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο σε συγκεκριμένη γεωγραφική ζώνη παραγωγής.

Η πόλη του Μετζ αφιερώνει κάθε χρόνο δύο εβδομάδες του Αυγούστου στο φεστιβάλ του Mirabelle. Ξεκίνησε το 1947 και έκτοτε συνεχίζεται ανελλιπώς, κάθε χρόνο, προσελκύοντας χιλιάδες κόσμο. Κατά τη διάρκεια του φεστιβάλ, εκτός από υπαίθριες αγορές που πωλούν φρούτα, τάρτες και λικέρ του προϊόντος, υπάρχει ζωντανή μουσική, πυροτεχνήματα, λαϊκοί χοροί, εκθέσεις έργων τέχνης, παρελάσεις ανθοστολισμένων αρμάτων, διαγωνισμοί. Τέλος, οι γιορτές κλείνουν με τη στέψη της "Βασίλισσας Mirabelle".

Πολύ χαρακτηριστική είναι και η παρουσία δέντρων κορομηλιάς, άγριων και καλλιεργημένων, κατά μήκος πολλών δρόμων της Τσεχίας.

Τάρτα με μιράμπελα σε προσωπικό γραμματόσημο.

Οι τρεις νικήτριες του διαγωνισμού "Βασίλισσα των τζάνερων" για το 2011.

Λ. Τ.